

Pay† Poro Korin†yo ɻweáy† nán† xám† ean†nar†n†.

Pay† r†na Jisasoyá s†yik†y† aŋ† yo† Korin†yo ɻweag†áy† nán† Poro xám† n†r†ri ean†nar†n†. Aŋ† ap† G†rik†y† p†ropen†s†yo xwé b† imón†n†p†r†n†. Poro émáy† aŋ†yo wá† nur†mer†ná aŋ† apim† en† n†rémor† (Wá† wur†meiar†g†á 18:1-17) xwiogw† wo n†n†wear† nuréwap†y†ir† ám† wo s†n† ejáná áw†n† e dám† wí e nán† nuri n†n†wear†ná ar†á re wiŋ†nig†n†, “Jisasoyá s†yik† imón†g†á Korin†yo ɻweáy† n†p†k†w†n† m†yariŋ†o†.” r†nar†n†ag†a ar†á n†w†ri† pay† ay† Porom† yariŋ† owianey†n†ro near† wiowáriŋ†p† en† n†mear† nán† pay† r†na near† wiowáriŋ†nig†n†. Ay† Jisasom† d†n†f† n†w†k†w†r†oro aiw† s†n† niaiw† p†ropia yapi imón†ro fw† s†n† Jisasom† d†n†f† m†w†k†w†ropa ner†ná eg†ápi fá x†r†ro yariŋ†ag†ápi nán† m†x† nur†ri ean†nig†n†. X†om† yariŋ† pay† near†n†pim† dám† wig†ápi nán† en† áwan†f† nur†ri ean†nig†n†.

¹ Poron† —Nion† Gor†xo xeg† n†wimón†riŋ†pim† dám† g† íw† Jisas† Kiraisoyá wá† wur†meiar†n† wo imón†w†n†ig†n†ri† wéyo fá num†riŋ†on†r†n†. Nion† neg† n†r†ix†meáo, Soteniso t†n† nawín† n†n†wear†ná ² s†yik† Jisasoyá imón†g†á aŋ† Korin†yo ɻweag†áy†n†é nán† —Sey†n†é Kirais† Jisaso t†n† nawín† ikáriŋ†g†áy†n†é en†ag† nán† s†yikw† míñ† imón†f†r†ix†n†ri† sear†pean†f†y†n†r†n†. Sey†n†é ámá aŋ† n†m†n† g†m† g†m† ɻweag†á neg† Ám†ná

Jisas† Kiraismi –O Ám̄iná ayí tñi nene tñi nán̄i nawín̄i imón̄iñorin̄i. Om̄i yayí wiariñgáfayí nñiñi tñi nawín̄i xewaníñoyá imón̄íñixin̄ír̄i wéyo fá seaumíriñyíñerin̄i. Seyín̄e nán̄i payí r̄ina nearí mónaparíñin̄i. ³ “Negí ápo Goríxo tñi Ám̄iná Jisas† Kiraiso tñi awaú wá seawianíri seyín̄e nñwayírón̄iro ñweapír̄i nán̄i seaiiri éisixin̄i.” nimónarin̄i.

*“Goríxo seapiñíp̄i nán̄i yayí wiariñjárin̄i.”
uriñf nán̄irin̄i.*

⁴ Seyín̄e Kiraismi Jisaso tñi ikáriñigáfayín̄e enaḡi nán̄i Goríxom̄i nurírín̄á xfo wá nñseawianírín̄á nan̄í seaimixíñíp̄i nán̄i dñjí nñmori íníná seyín̄e nán̄i yayí wiariñjárin̄i. ⁵ Ayí r̄ip̄i nán̄i raríñin̄i. Kiraiso tñi ikáriñigáfayín̄e Goríxo wá nñseawianíri nan̄í imón̄íñí b̄i b̄i nñseaimixírín̄á réwapnípaxí imón̄iro nijá imón̄ípaxí imón̄iro epír̄íta nán̄i b̄i onímiáp̄i s̄ixí mñseamímó nñp̄in̄i ayá wí seamímonjírín̄i. ⁶ Xwíyfá Kiraiso nán̄i yan̄í seapiñjwápi xwioxíyo s̄fk̄kñin̄íñí seaoñixin̄íñaḡi nán̄i ⁷ negí Ám̄iná Jisas† Kiraiso ámi xwíyá t̄yo nán̄i nñweapír̄i piaumíñí iníñwíñigín̄ír̄i xwayí nanír̄i nñjwearóná e e epaxí imón̄íñixin̄ír̄i xeḡí kwíyípim̄i dán̄i s̄ixí seamímonjíp̄i nán̄i díwí wí mikeamón̄íñoi. ⁸ Jisas† Kiraiso s̄fá xfo ámá nñyon̄i mí ómóñixíñí eníáyi nán̄i s̄fk̄kí nñseaomíxa nuníá enaḡi nán̄i xwíyfá mñseaxekwímopaxíyín̄e imón̄ípír̄ír̄arín̄i. ⁹ Goríxo —O seyín̄e xeḡí xewaxo, negí Ám̄iná Jisas† Kiraiso tñi nawín̄i gwiaumí iníñgáfayín̄e oimón̄ípoyín̄ír̄i wéyo fá seaumíriñorin̄i. O anan̄i

ámá ikwiárinipaxf imóniñjo enagf nánf “O xixenf e neaiinfárfanf?” yaiwipaxfrinf.

“Jisasoyá s̄iyikf imónigfáyfné yanf mepayónipanf.” urifnánirinf.

10 Gf n̄irixfmeáyfné, gf dñif tñif marfáf, negf Áminá Jisas† Kiraiso e wíwapifwñigfnirf n̄irípeañfpimf dánf enf ríremixf b̄f oseaiminf. Seyfné nifýfnénf xwifýá axípf ríro píranif n̄ixiriniro n̄weapfrf nánf xixegfnf yanf mepayónipa ero dñif axípf moro dñif aga ná binf fá xiríro nero n̄weáfrifnif. **11** Gf n̄irixfmeáyfné, ámá Kírowioyá wí n̄ibíro seyfné nánf n̄iniriróná “Ayf mifxfrírowiágf inarifnoi.” n̄irfá enagf nánf searariñfint. **12** Wiyfné wiýfné rípf rípf rarigfá enagf nánf searariñfint. Wiyfné “Poro neaiep̄isiariñjenerinf.” rarfná wiýfné “Aporoso neaiep̄isiariñjenerinf.” rarfná wiýfné “Pitao neaiep̄isiariñjenerinf.” rarfná wiýfné “Kiraiso neaiep̄isiariñjenerinf.” rarigfá enagf nánf enf ríremixf sepiarifnif. **13** “Kiraiso ná wonf imónifagi aí s̄iyikf oyá imónigfáyf xixegfnf yanf epayónipaxfrinf.” ríseaimónarinf? “Poro nene arírá neainfa nánf íkfáyo yekwiroárigfárinf.” ríyaiwiariñf? Seyfné wayf n̄iseameairfná Poromf oxfdípoyfnirf yoí nionifá n̄iríro wayf seameaigfáranf? **14-15** Nionf segfyf wíyo wayf mumeaipa nerf aí Kírisipasomf tñif Gaiasomf tñif awaúmifnif wayf numeairf nánf Gorixomf yayf wiariñfint. Ayinánf ámá wí re rípaxf menifnif, “Poroyá yoí n̄irirfná wayf neameaigfenerinf.” rípaxf menifnif. **16** Ayf neparifnif. Ámá

Sitepanasoyáyo eni wayí umeainjápi nání rixa díñf ninfagí aiwí ámi wíyo eni wayí umeainjáríaní? Nioní rixa díñf mìninariníni.

17 Ayí rípi nání rariñini. Kiraiso ámáyo wayí umeaíwínigíníri nírowárénapíñímani. Xwíyfá yayí neainaríñf xfo nánípi wáí nurímeíwínigíníri nírowárénapíñíriñi. Kiraiso yoxáípámí níperíná neaiñípi surímá enigíníri wáí nurímeíwínigíníri nínirowárénapíñína ámá wigí díñfyo dání émí saímí nímoró uréwapíiyarígíapí uréwapíiyíwínigíníri nírowárénapíñímani.

“Eñf eánírí njfá seáyi e imónírí Goríxo ejípi Kiraiso sítwá neaiñíriñi.” uríñf náníriñi.

18 Xwíyfá Jisaso yoxáípámí nene nání neapeinjípi nání ámá nanínaníro yarígíyáyí re rariñagfá aí, “Xwíyfá apí majfá nikáríníro rarígíapíriñi.” rariñagfá aí nene Goríxo yeáyí neayimíxemeaariñene re yaiwiñwíni, “Jisaso íkfá yoxáípámí peñípimí dání Goríxo ejí eáníñf xegí imóníñípi sítwá neaiñíriñi?” yaiwiñwíni.

19 Nioní rariñápimí Bíkwíyo re níriníri eáníñípi sopíñf níwaríni, “Goríxoní ámá ‘Díñf émí saímí moaríñwaéneríni.’ yaiwinarígíáyo mírirakí wimíráriñi. ‘Díñf imegí yegí moñwaéneríni.’ yaiwinarígíáyo díñf míxíxeyaíkí wimíráriñi.” E níriníri eáníñípi nioní rariñápimí sopíñf níwaríni.

20 Ayínání Goríxo e winfá ejagí nání ámá ríná dání imónigfá “Díñf émí saímí moaríñwaéneríni.” yaiwinarígíáyí aríreríni? Nwf ikaxí eáníñípi mewegíáyí ení aríreríni? “Xwíyfá xímíxímí niníri míraríñwaéneríni?”

yaiwinariigfáyí ení arirerini? Ámá Gorixomí dñjí mítwíkwíroarigfáyí “Dñjí émí saímí nímorane raríñwaénerini.” rarigfápi nání o rixa re oyaiwípoyiníri míneaiwápíyipa ejfraní, “Nepa dñjí émí saímí nímoro rarigfápímani. Majtá nikáriniro rarigfápírini.” oyaiwípoyiníri míneaiwápíyipa ejfraní? ²¹ Ayí rípi nání raríñjini. Gorixo xewaníjo dñjí émí saímí nímoríná ámá xíomi dñjí mítwíkwíró “Dñjí émí saímí nene negí moaríñwápími níxídiranéná ananí xíoyá ámaéne imónipaxfrini.” yaiwiariigfáyí apí xe oimónipoyiníri sínwí mítwínt xwíyfá none wáí raríñwápími —Apí “Majtá ikárinijípírini.” rarigfápírini. Apimi dánini ámá nepa dñjí wíkwíroarigfáyo Gorixo “Yeáyí uyimíxemeátmigini.” wimóninjfrini.

²² Gí Judayí xwíyfá apí neparífaníri ipimónani nání emími bí oneaiwápíyipoyiníri wimónarijfrini. Émáyí xwíyfá apí neparífaníri ipimónani nání njífá seáyi e imóninjí bí onearéwapíyipoyiníri wimónarijfrini. ²³ E wimónítagí aiwí none wáí nurímeranéná xwíyfá rípi wáí uraríñwárini, “Ámá Gorixo yeáyí uyimíxemeáwíniñigini nání urowárénapiñjomí yoxáfpámi yekwíroárigfawixini.” uraríñwárini. E uraríná émáyí “Xwíyfá majtá iníñípi ríia raríñoi?” yaiwiariigfáriní. Gí Judayí “Símiríri neaiaríñípi ríia raríñoi?” yaiwiariigfáriní.

²⁴ E nerí aí xíoyá imónaníwá nání wéyo fá neaumíriñene Judayenerani, Gírikíyenerani, xwíyfá apí aríá níwiranéná re yaiwiariñwárini, “Kiraiso níperí níwiápíñimearíñípími dání

Gorixoyá ejf s̄ixf eánijf t̄ni d̄njf émf saímf o moñfp̄i t̄ni s̄iwá neainjfranf?“ yaiwiariñwáriñt. **25** Ayf r̄ip̄i nánirint. Ámá d̄njf re yaiwiariñgáfpi, “Gorixo majfá nikáriñr̄i yarint.” yaiwiariñgáfpi, ap̄i aí pí pí nijfá ámá imónigfáyo wiár̄i n̄imúrori seáyf e wimónint. “Gorixo ejf samijf n̄iweri yarint.” yaiwiariñgáfpi, ap̄i eni aí pí pí ejf eánijf ámá imónigfáyo wiár̄i n̄imúrori seáyf e wimónint.

26 Gf n̄irixfmeáyfné, Gorixo gf ámá oimónipoyinr̄i wéyo fá seaumiráná íná seyfné imónigfápi nánf d̄njf n̄imoróná “Poro ayf ap̄i nánf r̄fa neararint?” yaiwipaxfrint. Nioniyáyf oimónipoyinr̄i wéyo fá n̄iseaumirirfná segfyf obaxf wí nijfá ámá wigf d̄njfyo dánf imónarigfápi xwé b̄i imónijáná wéyo fá seaumirijfranf? Segfyf obaxf wí xwérifayfné imónijáná wéyo fá seaumirijfranf? Segfyf obaxf wí ejf r̄ijf n̄imóniro ámáyo umeñweañáná wéyo fá seaumirijfranf? Oweoif. **27** O ámáyo yeáyf uyimixemeámíánrif nánf nerfná ámá “Negf d̄njfyo dánf d̄njf émf saímf moñwaénerint.” yaiwinarigfáyo ayá wimómíánrif nánf “Majfá ikárinjijf imónijfpirint.” rarigfápimi oxfdimint.” niyaiwirf ejfrint. Ámá “Ejf s̄ixf eánijwaénerint.” yaiwinarigfáyo ayá wimómíánrif nánf “Ejf meánijfpirint.” rarigfápimi oxfdimint.” niyaiwirf ejfrint. **28** Ámá xfomf mixfdarigfáyf “Ap̄i seáyf e imónijfpiranf?” yaiwiariñgáfpi anipá imiximfánrif nánf “Amipí ayf peayf n̄iwaniro ‘Sipirint.’ rarigfápimíranf, ‘Mipimónijfrint.’”

rarigfápimirani, sa apimi oxidimini.” niyaiwiri enfrini. ²⁹ Ámá wo aí Gorixoyá siñwí tñjí e dání mixí meakfninipaxí mimónipa éwiniginiri apí apí niyaiwiri enfrini. ³⁰ E nerí aí xewanijo neaiinjpimi dání Kiraisti Jisaso tñi nawini ikarintjwaénerini. Omí dání Gorixo dñjí émí saímí xfo moaríñjípi dñjí sítí neamímorí xfoya siñwíyo dání ámá wé rónijwaéne neaimixíri ámá nioniyá siyikwí míñjí imónífríxiniri wimónijípi neaimixíri negí fwí yariñwápimi dání gwñinjí nearoayírorí enfrini. ³¹ Gorixo Kraisomi dání apí apí neaiinjí enagí nání Bíkwíyo re níriniiri eáníñjípi, “Ámá mixí nimeakfniróná ámá wí nání mixí mimeakfní Ámínáo nání mixí meakfnípoyí.” níriniiri eáníñjípi xixení xfdífríxiní.

2

*“Niseaímeárína Jisaso nánini
searéwapíyinjáriñi.” uríñjí nánírini.*

¹ Gí nírinxímeáyíne, nioní iwamtó niseaímeari xwíyíá Gorixoyá íními imónijípi wáf nisearírná “Poro níjíá seayí e imónijorífaní?” oniaiwípoyiniri xwíyíá xwé imónijí rarigfápi tñi searíri ámaéne negí dñjíyo dání dñjí émí saímí moaríñwápí tñi searíri mé ² dñjí ripiní mojáriñi, “Ámi bi gí dñjí tñi gíwí nímixíri murípa oemini. Sa Jisasí Kraisomi íkfa yoxáfpámí yekwiroárigfápi nánini ouréwapíyimini.” nímorí apiní seaíwapíyinjáriñi. ³ Nioní seyíne tñi níñwearína ení samíñjí níñiwerí

ηweanjárini. Wáyí eri óf eri nerí ηweanjárini.
⁴ Nisearéwapiyirfnáraní, wáf nisearfrnáraní, xwíyfá ámá “Apí seáyí e imóniñfpírfaní?” yaiwiariḡgápi bí tñí ni Kumixirñfpimi dání dñí e oseakínimiximñíri neri misearí emími eñí eáníñ Gorixoyá kwíyfpimi dání niseaíwapiyirfná searéwapiyinjárini. ⁵ E enápi, ayí rípí nání enjárini. Seyíné Gorixomí dñí níwíkwíroróná ámaéne “Dñí émí saímí moaríñwini.” yaiwinaríñwápimi míwíkwíró Gorixoyá eñí eáníñfpimi dñí owíkwírópoyiníri e nerí seaíwapiyinjárini.

“Nijfá Gorixoyápi xegí kwíyfpimi dáníni imónipaxfrini.” uríñí nánírini.

⁶ E nisearíri aí none ámá Gorixomí dñí wíkwíroaríḡfá yóf imóniḡfáyo nijfá dñí émí saímí móniñfpimi dání imóniñf bí uraríñwárini. Nijfá apí ámá ríná dñí imóniḡfápimi dánímaní. Nijfá apí ení ámá ríná dñí seáyí e nimóniro menjweagfáyí —Ayí anfnaníro yaríḡfáyfrini. Ayíyá imóniḡfápimi dánímaní. ⁷ Nijfá dñí émí saímí móniñfpimi dání imóniñf nioní seararíñápi, ayí Gorixoyá yumfí imóniñfpírini. Apí íními imóniñagi nání ámá “Gorixo enáfapi nání nijfá oimónaneyí.” níwimóniro aiwí wiwaníñfyí dñí mopaxí mimónini. Apí Gorixo anfína tñíti xwírárí tñíti sñíti mimixipa eje dání yumfí dñí enwípeáriñfpírini. Nene xfo tñíti anfnamí ηweanfáwá nání enwípeaáriñfpírini. ⁸ Ámá ríná dñí seáyí e nimóniri menjweagfáyí wí Gorixo yumfí dñí enwípeáriñfpí nání nijfá mimóniḡfáriñi. Ayí nijfá nimóniro sñjwírífí,

Ám̄iná eñf eánñjí nene yeáyf neayim̄ixemeaníta nání Goríxo imónñjípi neaíwapiyinomí wí íkñáyo yekwíroáraníro egíamani. ⁹ None rariñwápi nání Bíkwíyo dání xíxení re níríníri eánñi, “Amípí Goríxo ámá xíomí díñf sítíf uyarigfáyo wipímoáriñípi, ayf ámá wí sítwf mítwínipta ero aríá mítwipa ero ‘Neaipímoáriñípi, ayf apírñaní?’ níyaiwirí díñf mítmopa ero yarigfápiríni.” E níríníri eánñjípi none searariñwápi tñi xíxení imónñi. ¹⁰ Goríxo nene nání neaipímoáriñípi ámá wigí díñf tñi díñf mítmopaxí imónñagí aiwí Goríxo xegí kwíyípimi dání rixa wíá nearókiamañfríni. Ayf rípi nánñri. Xegí kwíyípí nemerí amípí níni nání níjíá imónñi. Amípí Goríxo yumíí eñwípeáriñípi nání aí níjíá imónñi. ¹¹ Ámá go ámá wo yumíí díñf moariñípi nání níjíá imónñi? Oweoí, ámá o yumíí díñf moariñípi xewaníoyá díñfpi nání apí nání níjíá imónñi. Kwíyí Goríxoyápi ení axípi imónñi. Ámá wo aí díñf Goríxo moariñípi nání níjíá mimónípaxí nerí aí xegí kwíyípini níjíá imónñjí eñagí nání Goríxo yumíí neaipímoáriñípi nání ananí wíá nearókiamaopaxfríni. ¹² Goríxo wá níneawianíri e e epaxí imónñfríxíñíri sítwiá sítíf neamímoní nípini nání níjíá imónañwá nání o kwíyí ámá xwíá tíyo xíomí mítxídarigfáyíyá imónñípi sítíf mítneamímó xfo tñíf e dánñípi sítíf neamímonífríni. ¹³ Ayinání none Goríxo wá níneawianíri sítwiá sítíf neamímonípi nání nisearéwapiyirína xwíyíá áxwínajeneyá díñf émí saímí nímorane réwapínaríñwápimi dání mítsearéwapiyí xwíyíá Goríxoyá kwíyípi

nearéwapiyífyo dání searéwapiyaríñwáriñi. Ámá Gorixoyá kwíyípí tígíáyo kwíyípí nearéwapiyípí píráñiñjí ureñwipearíñwáriñi. ¹⁴ E nerí aí ámá kwíyí Gorixoyápi mayí imónigíáyo o wá níneawianíri e e epaxí imóníñrixíñíri xegí kwíyípimi dání sítí neamímonípí nání nurírínayí wí míminipaxímani. Ayí rípí náníriñi. Ámá ayí ámá wí Gorixoyá kwíyípimi dání yariñagfa níwíñiróná kwíyípimi dáníni mí ómixípaxí imóníñagí nání díñjí píráñiñjí neyíroro “Gorixoyá kwíyípimi dání ríta yariñeo?” yaiwipaxí mimóníjoí. Ayíñáni apí e miyaiwí majfá neróná “Ámá ayí majfá nikáríñiro ríta yariñeo?” yaiwiariigíáriñi. ¹⁵ E nerí aí ámá Gorixoyá kwíyí tígíáyí amípí bí nání díñjí neyíroro “Ayí mfkí apimi dání ríta imóníni? Apimi dání ríta imóníni?” yaiwipaxíriñi. Kwíyípí tígíáyí e yaiwipaxí aiwí mayfyí ení kwíyípí tígíáyí imónigíápi nání wí díñjí eyíropaxí meníni. ¹⁶ Nioní searariñápi tñíni xíxení Bíkwíyo re níríníri eáníni, “Ámá gíyí Ámínáo díñjí moaríñípí nání níjíá imóníjoí? Oweoí. Gíyí omí uréwapiyipaxí imóníjoí?” E níríníri eáníñagí aiwí nene oyá kwíyípí tñíñwaéne díñjí Kiraiso moaríñípí axípí moaríñwaéneríni.

3

“Searéwapiyaríñwáone sa Gorixomi xináíwanéníñjí imóníñwáoneneríni.” uríñjí náníriñi.

¹ Gí nírixímeáyíne, nioní e nísearíri aí xámí seyíné tñíni níñwearí nísearéwapiyirína

ámá kwíyípi tígíá wiyóniñf searéwapiyipaxf mimónigfárini. Ámá kwíyípi mayf imónigfá Gorixomí mixfdarigfáyo uréwapiyariñwápa axípi searéwapiyinjárini. Ámá Kiraisomí iwamfó nixfdíríná o tñi rixa ikáriñigfáyfné aiwí sñi pñopia yapi imóniñjáná searéwapiyinjárini.

²⁻³ Seyfné niaiwí pñopia aiwá mñipaxfniñf imóniñagfá nání xwiyíá ínimi imóniñfpi nñsearéwapiyiríná aiwá mñseaiapf amíñfniñf seaiapinjárini. Agwí ríná aí seyfné kwíyípi oseaíwapiyimñiri yariñfpimi mixfdí segí dñf tñi feapá seainariñfpimi nixfdiro sñi aiwá nñpaxfniñf mimóniñoí. Seyfné segí wíniyo sñi sñpí dñf wiaiwiro sñmf tñi iníro nerónayí, “feapá neainariñfpimi xfdírane sñpí ámá Gorixomí mixfdarigfáyí yariñfápa erane mepa yariñwini.” ríseaimónarini? ⁴ Ayí rípi nání e seararinjini. Seyfné yaní nepayóniro wiýfné “Nene Poromini xfdarinjwaénerini.” ríro ámi wiýfné “Aporosomini xfdarinjwaénerini.” ríro nerónayí, re ríseaimónarini, “Ámá Gorixomí mixfdarigfáyí yapi mepa yariñwini.” ríseaimónarini? ⁵ Seyfné pírániñf dñf yaikirópoyí. Aporoso pí rípa imónini? Poroni pí rípa imóniñini? Sa Ámináoyá xináipawiniñf nimónirai yawawi xixegfni pí pí éisixiníri fá yeaumiráná yarigwíwawirini. Yawawi apiní yarigwípimi dání seyfné Gorixomí dñf wíkwírogfárini. ⁶ Nioní iwamfó wáf nñseariríná aiwá iwfánif seaurinjárini. Aporoso ríwíyo nñsearéwapiyiríná aiwá api yeáyí enigfñiri iniigfñif seapiseameñfrini. Yawawi

e egwítíwawi aiw† seyíné Gorixoyá díñfyo dánin† aiwá ná nerápírñin† yapigfárin†.

7 Ayináni gímin† go aiwá iwíá uríñfran†, gímin† go iniig† piseanfran†, ay† ananirin†. Sa Gorixoyá díñfyo dán† aiwá ná yapariñ† enag† nán† xó nánin† “Seáyi e imónijo, ay† orífan†?” yaiwipaxfrin†. **8** Aiwá iwíá uríñjo tñi iniig† piseano tñi awaú wfo wñom† seáyi e miwimónin†. Niwauni xixen† axípi imóninji†. Sfá Gorixo ámáyo yay† wimonfáyim† awaúm† yay† niwimorfná wfo xeg† enípi tñi xixen† wiiri wfo xeg† enípi tñi en† xixen† wiiri enífárin†.

9 Yawawi Gorixomi xináipawínin† nimónirai e éisixin†ri wimónarif†pi yanirai nán† gwí nawini mónigwíwawi enjáná seyíné oyá aiwá omijyfnénin† imónin†ag†a nán† raríñin†.

Uréwapiyarigfáy† nán† an† mirariigfáy† tñi ríramiñiy† en† nán†ri†.

Seyíné Gorixoyá xeg† aniwánin† en† imónijo†.

10 Nion† Gorixo wá nñiwian†ri e nimónir† éwñigin†ri sifx nñimónifpim† dán† ámá sñjá an† miraniro nán† díñ† ém† saím† moarigfápánin† nerfná pírániñ† nñsearéwapiyiri sñjá xám† tiwayironganig†n†. Sñjá xám† nñtiwayirómáná enjáná ám† xamij† wo e dán† nñmira peyarin†. E ner† aí seyíné sñjá xám† tiwayirónin†om† dán† omiraneyin†róná úrapí mé woxin† woxin† xixeg†n† pírániñ† díñ† nñmor† mirífrinxin†. **11** Seyíné nijfá re imónijo†. Sñjá iwamfó tiwayirónijo, ay† Jisas† Kiraisorin†. Sñjá ám† sñj† wo tiwayirónipax† mimónin†. Om† dánin† seáyi e nñmira peyipaxfrin†. **12** Om†

dán† aŋ† n̄im̄ira n̄peyir̄ná ámá wí s̄ñá gor̄ t̄níran†, s̄ñá sir̄pá t̄níran†, s̄ñá ayá t̄ñ† imóniñjy† t̄níran†, m̄ir̄iro wíniy† ík̄á t̄níran†, ów† t̄níran†, ará s̄iyik† t̄níran†, m̄ir̄iro yar̄iñoi†.

13 Ámá x̄ixeḡn† n̄im̄ira uḡáp† s̄fá Kiraiso weap̄in̄fáyim† ámá n̄inenen† s̄ñwí w̄nan† nán† s̄ñán† imóniñfáriñi†. S̄ñán† imónáná re yaiwianfáriñi†, “Aŋ† n̄im̄ir̄róná ay† t̄ñ† m̄ir̄igfáriñi?” yaiwianfáriñi†. Ay† r̄ip† nánriñi†. S̄fá ayim† r̄fá n̄in̄fípim† dán† s̄ñwí w̄inaxídanfáriñi†. X̄ixeḡn† m̄ir̄igfáp† wíyfáyá r̄fá náná “Ay† Gor̄ixom† d̄ñj† n̄iwíkwíroro aí r̄fá n̄ipax† imóniñ† t̄ññiñ† m̄ir̄igfáriñi?” yaiwirane wíyfáyá r̄fá n̄im̄in̄ri† éf aí s̄ñ† m̄ir̄iñjag† n̄w̄in̄iranénay†, “Ay† Gor̄ixom† d̄ñj† n̄iwíkwíroróná pírániñ† n̄ixfdíro r̄fá m̄in̄ipax† imóniñjpi† t̄ññiñ† m̄ir̄igfáriñi?” yaiwirane yanfáriñi†. **14** Aŋ† ámá ḡiy† ḡiy† s̄ñá xám† t̄iwayíróniñom† seáyi e n̄im̄ira peyigfáp† r̄fá m̄in̄ s̄ñ† m̄ir̄iñjánay†, ámá ayo Gor̄ixo yay† wimonfáriñi†. **15** Aŋ† ámá ḡiy† ḡiy† n̄im̄ira peyigfáp† r̄fá nowáránay†, “Aŋ† riwá m̄irar̄iñjini†.” yaiwigfáp† an̄ipá imónif† en̄ag† aiw† Gor̄ixo yeáy† nuyim̄ixemear̄ná aŋ† xiáwíyo r̄fá n̄im̄in̄ri† yar̄ná r̄fáyo dáníñiñ† um̄ixeanfáriñi†.

*“Seyfne Gor̄ixoyá aŋ† wiwániñ† imóniñoi.”
ur̄iñ† nánriñi†.*

16 Aŋ† Gor̄ixo t̄ñ† awí eánarigfíwániñ† imóniñgíyáñé imóniñjpi† nán† seyfne s̄ñ† maj†á rimóniñoi†? Oyá kwíyfpi† seyfne aŋiwániñ† imóniñjpi† ín̄im† sean̄wean̄fpi† nán† en† s̄ñ†

majfá rimóniñof? ¹⁷ Ámá ḡiyí ḡiyí anf Gorixo t̄ní awí eánarigfíwámí xwirfá seaikixéánayí, iwá nioniyáiwáni imóníwínigintíri imixiñí enagí nání x̄omí ení xwirfá wikixenfárini. Seytné niytnéni, ayí anf iwáníñí imóniñagí nání raríñini.

*“Segíyí wone mineamíeyoapaní.” uríñí
nánirini.*

¹⁸ Ámá woxí “Niwaníñoni díñí émí saímí mojáonirini.” niyaiwiníri yapí méwapíñipaní. Segíyí wo “Nioni ámá ríná dáñfyfyá s̄íñwíyo dání díñí pírániñí émí saímí mojáonirini.” niyaiwinírínayí, nepa Gorixoyá s̄íñwíyo dání díñí émí saímí mojo imóniñfa nání díñí apí p̄níti n̄wiárimáná wigí s̄íñwíyo dání majfá ikáriñaríñí wo imóníwínigintí. ¹⁹ Ámá Gorixomi mixídarigfáyí “Nene díñí émí saímí moariñwáriní.” yaiwinarigfápí, ayí Gorixoyá s̄íñwíyo dání majimajfá nikáriñiro yarigfápí enagí nání searariñini. Bíkwíyo dání nioní searariñápi t̄ní x̄ixení rípi níriniñí eáníñagí nání raríñini, “Ámá ‘Díñí émí saímí moariñwáriní.’ yaiwinarigfápími dání s̄ipogwí wioáriñáyo opíkínípoyiníri yaríño, ayí Gorixoríni.” níriniñí eáníñagí nání raríñini. ²⁰ Ámí wí e ení bi rípi níriniñí eáníñí, “Áminá Gorixo nijfáriní. Ámá ‘Díñí émí saímí mojwaéneríni.’ yaiwinarigfáyí wigí díñí t̄ní enwípearigfápí suríma imóniñí.” níriniñí eáníñí. ²¹ Ayinání negí nearéwapíyarigfáyí womí seáyi e numíeyoarane

“Om̄ni x̄darin̄waénerin̄.” m̄rīpa oyaneȳ. Aȳ r̄ip̄i n̄an̄ seararin̄in̄. Am̄pi n̄nī aȳ seȳné ar̄rá seain̄fa n̄an̄irin̄. ²² Poron̄ran̄, Aporosorani, Pitaoran̄, xw̄á r̄iríran̄, seȳné s̄nī s̄iñ̄ n̄iñwearfnárani, n̄iperfnárani, am̄pi agw̄i r̄iná imónin̄fyfran̄, r̄fw̄yo imóninfáyfran̄, n̄niñȳ aȳ seȳnéyá imónin̄. ²³ Seȳné en̄ Kiraisoyá imónin̄ō. O en̄ Gorixoyá imónin̄ō en̄agi n̄an̄ “Neḡ nearéwapiyarigfáȳ wom̄ seáȳ e mim̄ix̄pa oyaneȳ.” seararin̄in̄.

4

“Gorixo ámá x̄tøyá imónigfáyo yarigfápi n̄an̄ piriró umenfárin̄i.” urin̄i n̄an̄irin̄i.

¹ Seȳné wáí r̄imearin̄wáone n̄an̄ d̄iñ̄ n̄imoróná r̄ip̄in̄ mófr̄ixin̄i, “Awa Kiraiso ap̄i éfr̄ixin̄i wimónarin̄ípi ep̄íri n̄an̄ xeḡ xináiwániñ̄ imónigfáwarfani? Xw̄iyá oyá yumf̄i r̄in̄iñ̄pi áwanj̄ wuriyip̄ri n̄an̄ xeḡ bos̄owánin̄ imónigfáwarfani?” yaiwífr̄ixin̄i. ² “Bos̄w̄i nimóniro yarigfáȳ wiḡ d̄iñ̄ t̄nī am̄pi ayá wí nerfnaȳ, aȳ apáni yariñōi.” yaiwiariñwámani. “Sa ná b̄in̄i boso urarin̄ípi t̄nī xixen̄i d̄iñ̄i uñwiráripax̄i imónin̄ípi nerfnaȳ, aȳ apáni yariñōi.” yaiwiariñwáriñi. ³ Ámá opis̄i aŋ̄íyo dán̄i xw̄irix̄i mearigfá wiran̄i, seȳnérani, seḡi d̄iñ̄íyo dán̄i nion̄i ḡi yariñápi n̄an̄i piriró n̄in̄imerfnaȳ, ayá s̄íw̄i b̄i m̄in̄iro “Ap̄i, aȳ ananirin̄i.” yaiwim̄in̄i. Niñwanirin̄i aí ḡi yariñápi n̄an̄i piriró n̄imenir̄i “E éap̄i nañfr̄an̄i? E éap̄i s̄ip̄irfani?” yaiwinarirjámani. ⁴ Nion̄i d̄iñ̄i peá nunir̄i “Íw̄i b̄i méáonirin̄i.”

niyaiwinir† aiw† “Xwiy†á mayon† imóniñjñ†.” wí r̄ipax† menñni. Nion† yariñápi nán† piriró epax† imóniñjo, ay† ná won† Ám̄iná Gorixorin†. ⁵ Ay†nán† s̄in† imóniñjáná sey†né ámá wíyo xwiy†á mumeáripan†. Ám̄ináo —O n̄ibirfná am̄ipí stá yinñjñmññ† imóniñ†y† wíá ókimixir† ámá dñj† ínñmi n̄ikwfrómáná eḡápíran†, r̄iḡápíran†, n̄ipin† s̄inján† imixir† enforin†. O weapin†e nán† xway† naniro n̄weáfr̄ixin†. Ína dán† xixegfñi womin† womin† yay† n̄ineamerfná wo xeg† néra unj†pi tñni wo xeg† néra unj†pi tñni xixen† nearin†áriñ†.

*“Sey†né seay† e seay† e n̄imeniróná nañ†mani.”
urij† nánirin†.*

⁶ Gí n̄irix†meáy†né, pay† r̄ina nearfná eway† xwiy†á nion† tñni Aporoso tñni nán† n̄ira warinjápi, ay† sey†né dñj† píráñj† n̄imoro “Poro nene yariñwápi nán† r̄ia neararin†?” oyaiwípoyin†ri nán† n̄ira warinjini. Sey†né yawawi nán† n̄ira warinjápi nán† dñj† n̄imoróná B̄ikwfyo n̄irin†ri eánñj†pi ogám† mepa nero seay† e mimóni†pa nemáná wíyo imim† wimixiro wíyo seay† e umfeyoaro mepa éfr̄ixin†ri seararin†. ⁷ Sey†né nán† ámá ḡiy† “Seay† e imónig†áy†riñ†.” yaiwiariñjo†? Oweo†, wí e m̄iseaiaiwiariñjo†. Am̄ipí sey†né imónig†ápi Gorixo wí s̄ix† m̄iseamímon† reñjo†? Oweo†, am̄ipí sey†né imónig†ápi o s̄iwiá s̄ix† seamímon†riñ†. O s̄iwiá s̄ix† seamímon† enjag† nán† pí nán† seay† e nimóniro s̄ix† m̄iseamímopa en† nánñiñ† m̄ix† meakñin†arain†. ⁸ Neparfan†? Sey†né

r̄ixa aiwá xwé n̄iniróniŋf agwí ímf r̄fa seayint? R̄ixa amípí wí m̄imúrónigfáyfné nimóniro r̄fa ñweanjoř? None s̄iní s̄ipfánif nimónirane ñweanjáná seyfné r̄ixa m̄ixf ináyf nimóniro r̄fa ñweanjoř? Ai, none eni seyfné t̄ní nawíní m̄ixf ináyf nimónirane seáyf e imónanfwá nání re neaimónarint, “Seyfné nepa r̄ixa m̄ixf ináyf nimóniro, s̄inwiriyf naŋf imónim̄iniri enírini.” neaimónarint. ⁹ Nioní d̄injí re nimónariŋagi nání searariŋiní, “Wáf wurimeaiaríñwáone Gorixo aga s̄iwiá neawáriñonerint. Ámá xwirixf numemáná ‘R̄ixa opikípoyf.’ rárinifýtnif imónifwáonerint. Pí pí n̄ní s̄inwf t̄gfáyf — Anínjfrani, ámáraní, n̄ní s̄inwf n̄neaniro riþtá neamearíþtrí nání áwintimí yaríñwáone imónifwint.” nimónarint. ¹⁰ None Kiraisomi n̄ixdirane nání majimajfá ikáriñifwáone aí seyfné o t̄ní nawíní nikáriñiro nání r̄ixa d̄injí naŋf imónifpíni t̄gfáyfnériní. None ení samiŋf neawenjone aí seyfné r̄ixa ení eánifgáyfnériní. None peayf neawianifone aí seyfné seáyf e seaimixigfóyfnériní. ¹¹ Eníná dání agwí ríná nání none agwí nání erane iniigf nání neainirí iyfá írikwfní pánirane ámá wé t̄ní neaupíkákwiariğfone imónirane aní sa weanfwá nání wí mayone enagf nání aní xwirfnimerane ¹² negf wé t̄ní omiŋf anif miní erane ámá riþerírf neaíáná pírániŋf naŋfní umearírane xeanif neaíáná xwámamf wirane ¹³ ikayfíwí neamearána píyfá xwiyfá urírane yaríñwáonerint. Xwíá r̄íri n̄írimint dánifyf ráí neaimoariğfonerint. Ámá n̄ní none piaxf eaní

íyanw̄n̄iñj̄ neaimoarigfōneriñi. Agw̄t ríná eni
api s̄ni e neaimoarijoñi.

“Poron ikaninj̄ niaxfidfrixini.” urinj̄nánirini.

14 R̄wam̄iñj̄ nion̄ neáa warinjá api seyfné
ayá oseaimom̄inriñi meá niaiw̄t ḡ d̄iñj̄ s̄ix̄
seayinjáyfnénij̄ d̄iñj̄ fá oxir̄poyinriñi eaariñj̄n̄i.

15 Seyfné Kiraisomi pírániñj̄ x̄dipfr̄fa nán̄
yayfw̄ seamearigfáȳ nepa fá m̄ropax̄f ejánaȳ,
seḡ áponñiñj̄ imóniñjáoni aȳ obax̄ meniñi.
Nion̄ xwiyfá yaȳ seainipax̄f imóniñj̄pi iwam̄tó
wáf nisearirfná seyfné Kiraist̄ Jisaso tñi
nawini ikárñipfr̄i nán̄ nion̄ seameanjáyfnénij̄
imóniñjagfá nán̄ searariñj̄n̄i. **16** Seḡ áponñiñj̄
imóniñjáoni, aȳ nion̄ ejagi nán̄ ej̄ r̄rémitx̄
r̄ipi oseaimin̄, “Nion̄ yariñjápa ax̄pi ikaninj̄
niaxfidfr̄ixini.” osearim̄in̄. **17** Nion̄ searariñjápi
oépoyinriñi xámi Timotiom̄ —O ḡ d̄iñj̄ s̄ix̄
uyiri d̄iñj̄ unwiráriñi ejáorin̄. Kiraiso nán̄
wáf urinjápimi dán̄ d̄iñj̄ w̄kwíróagi nán̄
ḡ íwóniñj̄ imóniñjorin̄. Om̄ seyfné tñám̄in̄
urowárénapñjáriñi. O r̄ixa niseaímearfná nion̄
Kiraisomi nix̄dirfná yariñjápi —Api nion̄ ami
ami nemerfná Jisasoyá s̄iyik̄ imónigfá n̄yon̄
uréwapñyariñjápiñiñi. Api nán̄ o dirir̄f seainiñoī.

18 Wiyfné nion̄ mibipa emfá nánñiñj̄ seáyi
e seáyi e n̄meniro wárixayfné imónariñoī.

19 E ner̄ aí Ám̄iná Gorix̄o n̄wimónirfná nion̄
s̄ni me seyfné tñám̄in̄ n̄bir̄i wárixayfnéyá
xwiyfápi arfá m̄seaí seḡ ej̄ neániro seáyi e
imónigfápi apim̄ dán̄ rí rimónarigfawixinri
s̄iñw̄ seanaxfdimfáriñi. **20** Ámá manfpán̄
rarinjagfá n̄wíniranéná “Aȳ Gorixoyá xwioxfyo

páwipírítáyírítaní?” yaiwiariñwámanti. Enjí neániro uxídarinjagíta níwíniranéná “Ayí oyá xwioxíyo ñweáyírítaní?” yaiwiariñwá eñagi nání searariñini. ²¹ Seyíne gíminí gípi nání seaimónarini? “Poro sìyikí nearani nání iwanjí nímeámí bíwínigini.” ríseaimónarini? “Dínjí sìxí neayaríñípi neaíwapiyini nání nípení nimónimáná bíwínigini.” ríseaimónarini?

5

Wigíwo xanoyá apíxi tíni fwí niníri meánigípi nání mixtí urinjí nánirini.

¹ Xwíyá bi rípi seyíne nání ríñimearini, “Jisasoyá sìyikí imónigfá Koriníyo ñweagfáyí wí fwí inaríñoi.” ríñimearini. fwí apí émá Goríxomí mixídariñfáyí aí xe oinípoyiníri sìñwí miwínariñfápi nání searariñini. Segí wo xanoyá apíxi tíni fwí ninayífisáná meánigfí eñagi nání raríñini. ² fwí apí sìni eñáná pí nání wárixayíne imónaríñoi? Sípí apí yaríñomi segí sìyikí imónigfápimi dání níparíro mopaxí eñagi nání apí e nemáná ñwfí nearo sìñwíriyí, ayí nanjí yaníri egírári. ³ Nioní ná jíamí níñwearí aí gí díñípi seakíkayonjáoni seyíne tíni ñweaaríñápánijí sípí apí eñomi ríxa xwíyá umeáriñárini. ⁴⁻⁵ Ámíná Jisaso nírowáriñípimi dání díñí re moárífanigini, “Ayí awí neániróná nioní sìni díñí ukíkayonjáná ejí eánijí Ámíná Jisasoyápimi dání xwíyá axí rípi ríñífríxini, ‘Xe fwí apí yaríñjo náomíni xwírítá wikíxenéta nání Seteno tíni owáraneyí. Ríwíyo sítá Ámínáo

b̄in̄fáyim̄ xeḡ d̄in̄fpi yeáȳ uyim̄ixemean̄a nán̄ agw̄ Seteno t̄n̄i owáraneysi. ’ r̄in̄frix̄in̄i.” d̄in̄f e moár̄faniḡin̄i.

“Ámá s̄ipí ejom̄i em̄i par̄imófr̄ix̄in̄i.” ur̄in̄f nán̄ir̄in̄i.

⁶ Seyfné wárix̄a imónariḡfápi aga nan̄f men̄in̄i. Yis̄ bi on̄imiápi t̄fagi aí bis̄kerfá n̄ipim̄in̄i íkwiajw̄ eap̄inárar̄in̄á n̄ipin̄i n̄im̄iga war̄in̄fpi nán̄ seyfné n̄ijfá mimón̄pa reñoi? ⁷ Yis̄ on̄imiápi táná bis̄kerfá n̄ipim̄in̄i íkwiajw̄ eap̄inárar̄in̄pa ax̄fpi xám̄i fw̄ ná won̄i éf aí ámá obax̄i ax̄fpi xén̄pax̄i ejaḡi nán̄ seyfné bis̄kerfá s̄in̄fniñ̄f imón̄píri nán̄ yis̄ xám̄iñ̄niñ̄f imón̄iñ̄fpi em̄i kw̄fr̄imópoȳ. Seyfné r̄ixa bis̄kerfá yis̄ maȳ s̄in̄fniñ̄f imón̄iñ̄haḡi aí searariñ̄in̄i. Aȳ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. “Judayene Gor̄xoyá an̄fnaajo neamúroaḡfpi nán̄ d̄in̄f moan̄i nán̄ s̄ip̄isip̄i r̄id̄iyowá yariñwápa Kiraiso en̄i nene nán̄ r̄ixa r̄id̄iyowá in̄iñ̄f ejaḡi nán̄ seyfné r̄ixa bis̄kerfá yis̄ maȳ s̄in̄fniñ̄f imón̄iñ̄joi.” nimónar̄in̄i. ⁸ Aȳinán̄i nene Kiraiso neaiiñ̄fpi nán̄ d̄in̄f moan̄i nán̄ aiwá ap̄i n̄in̄irane yaȳ neranéná bis̄kerfá yis̄ xám̄iñ̄fpi — Ap̄i s̄ip̄i wikár̄iro r̄ik̄ik̄ir̄í ero yar̄iḡfán̄iñ̄f imón̄iñ̄fpiñ̄i. Ap̄i t̄n̄i nim̄ix̄iri m̄in̄f bis̄kerfá yis̄ maȳfpi — Ap̄i d̄in̄f nan̄fpiñ̄i fá xir̄iro nepa imón̄iñ̄fpiñ̄i nán̄ r̄iro yar̄iḡfápir̄in̄i. Bis̄kerfá yis̄ maȳ ap̄i t̄n̄i n̄fw̄aniḡin̄i.

⁹ Nion̄i xám̄i paȳ w̄ina re n̄ir̄iri near̄i mónap̄iñ̄jár̄in̄i, “Seyfné ámá fw̄ inar̄iḡfáȳ t̄n̄i nawín̄i gwiaum̄i min̄ipan̄i.” n̄ir̄iri near̄i mónap̄iñ̄jár̄in̄i. ¹⁰ E n̄ir̄iri near̄in̄á ámá Gor̄xom̄i

míxídarigfá fwí inírórani, sínwí fwí wíñirórani, fwí urápírórani, wigí ñwíápimi xídirórani, yarigfáyí nání miseariñanigini. “Ámá Gorixomí míxídarigfá apí apí e yarigfáyí tñi gwiaumí wí minipa oemini.” niyaiwirónayí, xwíá rírimí pñi níwiáriñi nání e epaxí imóniñagi nání wí e miseariñanigini. **11** Payí xámí níriñi nearfná ayí rípi imóniñípi nání seariñanigini, “Ámá ‘Jisasomí níxídirí nání segí séritxímeáonírini.’ rariñí wo apixí wí tñi fwí inírórani, sínwí fwí wíñirórani, xegí ñwíápimi xídirórani, ámáyo ikayfwí umeariñraní, iniigfí xwapí nñimáná papíkí eríraní, ámáyá amípí wí fwí urápírórani, e yariñjo tñi gwiaumí minipani. Aiwa aí o tñi nawini níkumiñíri minipani.” níriñi eanjanigini. **12-13** Ayí rípi nání searariñini. Ámá Jisasoyá siyikí imóniñwaéne tñi sini nawini mimónigfáyo nioní sínwí níwíñaxídirí xwiyá urípaxí rimóniñini? Oweoí, ayo Gorixo sínwí níwíñaxídirí xwiyá urípaxírini. E nerí aí ámá Gorixomí dñí níwíkwíroro nání seyíne tñi nawini imónigfáyo sínwí níwíñaxídro sipi yariñagfá níwíñirfná xwiyá urífríxiñi. Ámá sipi enomi emí parimófríxiñiri searariñini.

6

“Segí wiyo xwírixí mumepani.” urijí nánirini.

1 Segíyí wo xegí imóniñí wo tñi xwiyá imíxípisi nání nimónirfná, arige nerí “Ámá Gorixoyá imónigfáyí tñi níriñane pírániñí oyeaimíxípoyí.” miyaiwí ayo nímurori “Ámá

Gorixoyá mimónigfáyí tñi nírirane pírániñf oyeaimixfpoyí.” nÿyaiwiri wigí opisí aní tñí e nání waríñfríñi? ² Gorixoyá ámá imóniñwaéne Kiraiso níweapíríná xfo tñi nawíni nene ámá Gorixoyá mimónigfáyo xwírixí umeanfwápi nání síní níjíá mimónipa renoí? Seyfné xwírixí seayí e imóniñf apí umepfríta enagí nání “Xwiytá onímiá agwi ríná rínaríñwápia xwírixí mimenipaxí imóniñwaénerini.” riyaiwinaríñoi? Ananí xwírixí menipaxí imónigfáyíñérini. ³ Aníñají maní Gorixoyáyo pírtí wiaíkgfáyo xwírixí nene umeanfwápi nání síní níjíá mimónipa renoí? Seyfné e epfríta enagí nání xwiytá xwfá týo rínaríñwáyo anípaxí xwírixí umepaxfyñérini. ⁴ Ayináni wiýné xwiytá bí tígíayíñé nimóniróná pí nání ámá Jisasoyá siyikí imónigfáyíñeyá sínwíyo dání síptá imónigfáyí wí pírániñf oneaimixfpoyiníri ayí tñí e nání warigfárini? ⁵ Ayá seaimopaxí bí rípi yariñí oseaimini. Jisasoyá siyikí imónigfáyíñé, segfyí wo wo tñi xwiytá tñí nimóniróná segfyí díñí tñí wo xwiytá aríá níwiri pírániñf wimixiyipaxí imóniñjo meníraní? ⁶ Séríxímeáníñf imóniñf wo wíomi xwírixí oumemíñiríná, ayí nañí mimóniñf nerí aí Jisasomí díñí miwíkwíroarigfáyí pírániñf oyeaimixfpoyiníri ayí tñí e nání nímeamí nurínayí, ayí aga sípí imóniñípi yariñi. ⁷ “Jisasomí pírániñf oxídaneyí.” yaiwiarigfáyíñé xwírixí nímeniróná apimí dání ríxa rípaíwíñiñf meaáraríñoi. Díxí womí xwírixí mumé xe onikáríñíri nerfnayí, “Ayí apáni yariñoi.”

searimfinti. Xwirixtumumé amipí xe fwí onirápiniri nerfnayí, "Ayí apáni yariñoi." searimfinti. ⁸ E nerí aí seyíné wí e mepa nero sipi ikáriniro fwí rápeniro yariñoi. Sérixtmeáninj imónigfáo aí apí e wikkárariñoi. ⁹ Gorixo ámá ríkikirfó yariégfáyí xe xíoyá xwioxíyo opawípoyiniri siñwí miwintipa enfápi nání seyíné sini njifá mimónipa reñoi? Seyíné xerjwinti nimoro yapnínj méwapñipanti. Ámá fwí ninriti rípeánarifgáyfranti, wigí njwíápimi fá xírarifgáyfranti, oxí wo apixí wí tñi fwí inarifgáyfranti, oxí wo wfo tñi "fwí oinaiyt." wimónarifgáyfranti, oxí wo wfo tñi iyí onarifgáyfranti, ¹⁰ fwí urápekixearifgáyfranti, amipí wayáyo siñwí fwí wínarifgáyfranti, iniigí xwé nñiro papíkí yariégfáyfranti, ikayfwí umeararifgáyfranti, majfá níwikárimáná fwí uráparifgáyfranti, ámá e yariégfáyí wí Gorixo gí xwioxíyo xe onjweápoyiniri wí siñwí wíñintá meninti. ¹¹ Xámí wiyíné apí bi yagfáyíné imónijagfa aí Áminá Jisasi Kiraiso tñi kwiyí negí ápo Gorixoyapí tñi egípimi dání Gorixo segí yagfápi rixa igfáninj seaeamori siyikwf míñinjyíné imónífríxintiri seaimixiri xwiyá mayí imónigfáyíné imónífríxintiri seaimixiri ejfrinti.

"Ámá náomi dání pí pí neróná Gorixomí seáyi e umepaxí imónijípini époyi." urijf nánirinti.

¹² Seyíné re níyaiwiariñagfa aiwí "Pí pí 'Oeminti.' níneaimónirfná ananí epaxenerinti." níyaiwiariñagfa aiwí apimi nípiminti dání nanjí

seaimixipaxí meniní. Amípí nioní “Oemíní.” nínimóniríná apí ananí nepaxoní aiwí wí nániní xe miñí nínigaounírtí sínjwí wíniámání. 13 Ámá fwí inarigfá wí fwí wiwaninjyí yarigfápí nání re oyaiwípoyinírtí, “Ananiriní. Ámá nápi, ayí apí nání meniraní?” oyaiwípoyinírtí ewayí ikaxí rípí rarigfáriní, “Aiwá ayí agwú nániriní. Agwú ení ayí aiwá nániriní.” E rarigfápí nepa ríniñagí aiwí Goríxo agwú tñíti aiwápí tñíti anípá imixiníríní. E nerí aí ámaéne fwí inaníwá nání meniní. Ámináo wimónariñípíni yaníwá nání imóninjwíni. Ámináo ení ámá nápi nanjí oimónípoyinírtí yariñíríní. 14 Goríxo sa negí Áminá Jisaso owiápñimeanírtí sínjí wimixiníríní. Nene ení wiápñimeaníwá nání xegí ení eáninjípími dání sínjí neaimixiníá eníagí nání rarinjíni.

15 Seyíné Kiraisoyá siyikípí imónigfáyíne eníagí nání xíoyá nápimi dání seyíné bí bñinjí imónigfápí nání síní majfá rimóninjoí? Ayinání nioní oyá nápimi dání bñinjí imóninjáoni níyónimí nurí apíxí iyí ede dání warigfá wími níkumixiníríná “Ayí ananiriní.” ríyaiwiariñjoí? Oweoí, wí e yaiwipaxí meniní. 16 Ámá apíxí iyí ede dání warigfími kumixinigfá gíyí gíyí, ayí xíí tñíti nawíní nimóniro ná ayí ná bñinjí imónigfápí nání seyíné síní majfá rimóninjoí? Bíkwíyo dání xwíyíá rípí “Ayaú níkumixiníríná ná ayí ná bñinjí imónigfíríní.” níriníri eáninjagí nání seararinjíni. 17 E nerí aí ámá Ámináo tñíti nawíní kumixiníáyí o tñíti nawíní

nimóniróná kwíyí axípi tígíáyí imónarigfáriñi.
 18 Ámá wí tñi fíwí inanigñíri wáyí nero éf úfríxíñi. Pí pí fíwí ámá yariigfá wíniyí náomi bífaríwámíñi nero aí apíxí tñi fíwí inarigfápi xegí bi imóniñi. Náomi ínimi dání nero nání wiwaníñiyí xwírífá ikixenarigfáriñi. 19-20 Segí ná xíxegñi imónigfápi, ayí kwíyí Goríxoyápi nání — Apí Goríxo sítixí seamímóáná seaainíñípíriñi. Apí nání segí wará anjníñí imónigfápi nání seyfné síní majfá rimóniñoi? Goríxo Jisaso neaiiñípími dání ríxa bñiñíf neainíf enagi nání ríxa xíoyá imóniñwíñi. Síní sewaníñiyíneyá mimóniñoi. Ayináni seyfné segí nápími dání pí pí neróná Goríxomí seáyí e umepaxí imóniñípíni éfríxíñi.

7

Ámá meánigfáyí nání uríñí nániríni.

¹ Seyfné payí nearo yariñíf nigfápi nání áwanjí bi osearimíñi. Oyi, ámá apíxí bi mímeapa nerínyí, ayí nanjí yariñoi. ² E nísearíri aí fíwí xíxegñi ámá inarigfápími dání feapá seainípaxí enagi nání oxí woxí woxí díxí apíxí mearí apíxí wíyí wíyí ení díxí oxí meánirí éfríxíñi. ³ Apíxí wíyí “Gí oxo fá oníxíríni.” nísimónirína xiagwoxi ímí xe fá xírífríxíñi. Oxí woxí “Gí apíxími fá oxírímiñi.” nísimónirína xiepíyí ení “Xe fá oníxíríni.” yaiwífríxíñi. ⁴ Xiagwoxi, ayí díxí nápi nání xiáwoxi maní. Díxí apíxí díxí nápi nání xiáíríni. Xiepíyí ení, ayí díxí nápi nání xiáíyímaní. Díxí oxo, ayí jíxíyá nápi nání xiáworíni. ⁵ Ayináni wíyagwí wíyagwí “fá oxírínaiyí.” níriníríná arfá mé miní xíxe

“Oyi.” r̄in̄fisix̄ni. Sfá ár̄fn̄ Gor̄ixom̄ xw̄iȳtá r̄ir̄m̄ wiani nán̄ x̄ixe “Oweō.” n̄ir̄in̄ir̄íná, aȳ anan̄ir̄in̄. E n̄isear̄ir̄ aí sfá “‘Oweō.’ or̄inaiȳ.” yaiwítip̄ r̄ixa nór̄imáná ejáná ámi fá x̄ir̄in̄fisix̄ni. Aȳ r̄ip̄ nán̄ir̄in̄. Wox̄i woxt̄ “Ámá wí t̄fn̄ fw̄ inaníp̄ nán̄ miñ̄f min̄ipa oem̄in̄.” n̄isimón̄ir̄ aí x̄ixen̄ ap̄ em̄in̄ir̄ nán̄ ej̄ m̄ireán̄iñaḡi nán̄ Seteno ámá wí t̄fn̄ fw̄ inir̄i nán̄ r̄ir̄peáw̄in̄iḡin̄ “Ámi fá x̄ir̄in̄fisix̄ni.” searariñ̄in̄. ⁶ “Sfá ár̄fn̄ Gor̄ixom̄ r̄ixin̄f̄ ur̄ip̄fr̄i nán̄ x̄ixe ‘Oweō.’ n̄ir̄in̄ir̄óná, aȳ anan̄ir̄in̄.” searariñ̄áp̄ sekax̄ e éfr̄ixin̄ir̄ m̄iseearariñ̄in̄. N̄iseaimón̄ir̄ná xe e éfr̄ixin̄ir̄ s̄iñw̄ seanariñ̄in̄. ⁷ “Ámá n̄fn̄ nion̄ ap̄ix̄ m̄imeapa ejáoni yap̄ nimón̄ir̄ná, aȳ anan̄ir̄in̄.” nimón̄ar̄in̄. E ner̄i aí Gor̄ixo ámá o om̄i x̄ixeḡtn̄yo wá n̄iwian̄ir̄ n̄iwiir̄fná wíyo meán̄ipax̄ oimón̄ipoȳin̄ir̄ wiir̄i wíyo m̄imeán̄ipax̄ oimón̄ipoȳin̄ir̄ wiir̄i ej̄ ej̄aḡi nán̄ searariñ̄in̄.

⁸ Seḡt̄ ámá s̄in̄ m̄imeán̄iḡfáȳ t̄fn̄ ap̄ix̄ anfȳ t̄fn̄ nán̄ r̄ip̄ osear̄im̄in̄. Aȳ m̄imeán̄iñáoni yap̄ s̄in̄ anin̄f̄ e nimón̄ir̄óná nan̄f̄ yariñ̄ō.

⁹ E n̄isear̄ir̄ aí r̄ip̄ en̄i osear̄im̄in̄. “Ámá wí t̄fn̄ fw̄ inan̄ nán̄ miñ̄f m̄ineain̄ipa oyaneysi.” n̄iseaimón̄ir̄ aí x̄ixen̄ ap̄ yan̄iro nán̄ ej̄ m̄iseaeán̄ipa nerónáȳ xe meán̄ífr̄ixin̄. “N̄imeán̄ip̄fr̄i nán̄ dñ̄f̄ s̄ip̄ n̄iwia nur̄in̄áȳ, nan̄f̄ meñ̄aḡi nán̄ xe meán̄ífr̄ixin̄.” searariñ̄in̄.

¹⁰ R̄ixa meán̄iḡfáȳné nán̄ ɻw̄ ikax̄ r̄ip̄ — Ap̄ nion̄iyápi mar̄fáti, Ámináo r̄in̄íp̄in̄. Ap̄ osear̄im̄in̄. Ap̄ix̄ meán̄iḡfíwa wiḡ oxowam̄

n̄wárimi mupani. **11** E mepa nerí n̄wárimi nurónayí, ámi oxí m̄imeání kikiáfá ḥweářírixini. “Kikiáfá onjweáminti.” m̄wimónipa nerónayí, ámi xiagwo tñi kumixinířírixini. Xiagwowa ení wigí apíxíwamí emí m̄imopa éřírixini.

12 Ámá xamíní wíniyíné xwiyáfá rípi —Apí Ámináo riňípímani. Nioniyápíriňi. Apí ení oseariminti. Ámináomí dínjí wíkwíronjyí woxí apíxí dínjí m̄wíkwíronjí wí rímeáninjáná í síní “Ananí meáninjáominti omeániminti.” n̄wimónirfná xiagwoxi ímí emí m̄imopa éřírixini. **13** Apíxí Ámináomí dínjí wíkwíronjíxi, oxí dínjí m̄wíkwíronjí womí meáninjíxi ejánayí, o síní “Gí apíxí meanjái tñi anijí onjweáminti.” n̄wimónirfná omí n̄wárimi mupa éřírixini. **14** Ayí rípi nání raríñinti. Oxí Ámináomí dínjí m̄wíkwíronjí wo aríge nerí Gorixoyá wo imónipaxríni? Ayí xegí xiepí dínjí wíkwíronjí tñi nawíní nemeríñípimi dání Gorixomi dínjí n̄wíkwírorí ámá xíoyá wo imónipaxríni. Apíxí dínjí m̄wíkwíronjí wí ení xegí xiagwo, dínjí wíkwíronjí tñi nawíní nemeríñípimi dání ámá Gorixoyá wí imónipaxríni. Apí mepa nero píni n̄wiáriními nurónayí, segí niaíwí Gorixoyá wí mimóní oyá sínwíyo dání piaxfníñí eánigťayí imónipřírixini. Nioní seararíñápi xixení nerónayí, oyá imónipříráriňi. **15** E niseariri aí Gorixomi dínjí m̄wíkwíronjí meánigťio “Gí apíxí Gorixomi dínjí wíkwíronjí rími n̄wárimi oumínti.” n̄wimónirfná xiepíxi xe píni n̄wiárími onuniri sínwí wínrírixini.

Dijn̄t mīwīkwīronj̄t meánigfíi “Ḡt ox̄ Gorīxom̄t dijn̄t wīkwīronj̄t rom̄t nīwārīm̄t oum̄int.” nīwimónirīná xiagwoxt xe p̄nti nīwiárīm̄t onunir̄t sīnjw̄t wīnfīrīx̄nti. Nīseawārīm̄t uḡtāȳtne sīnti áxenjwar̄t inigfāȳt yap̄t mimóniñjōt. Gorīxo nīwayīrōn̄tō n̄weāfrīx̄nti nān̄pti rīxa wéyo fā neaum̄irīñene ejaḡt nān̄t rarīñj̄nt. ¹⁶ Ox̄t dijn̄t mīwīkwīronj̄t wom̄t xiepīxi, jīx̄t dīx̄t oxom̄t p̄nti mīwiáripa ner̄t o tñti nīnjwearīná sīnjwepīḡt nīwirīñj̄pim̄t dānti wier̄t kiemeartārītānt? Mīwier̄t kiemeapa er̄tārītānt? Jīx̄t majfārīnt. Apīx̄t dijn̄t mīwīkwīronj̄t wīmti xiagwoxi, jox̄t en̄t i tñti nīnjwearīná sīnjwepīḡt nīwirīñj̄pim̄t dānti wier̄t kiemeartārītānt? Mīwier̄t kiemeapa er̄tārītānt? Jox̄t en̄t majfārīnt. Ayinānt seḡt ámā Gorīxom̄t dijn̄t mīwīkwīrogfā meánigfāyo nīwārīm̄t mupa éfrīx̄nti seararīñj̄nt.

“Seḡt imónífrīx̄nti yan̄t seadimixiñj̄p̄t imónífrīx̄nti.” urīñjt nánir̄nti.

¹⁷ Seyfn̄t wox̄nti wox̄nti Ám̄iná Gorīxo aȳt xīxeḡnti ap̄t ap̄t e imónífrīx̄nti yan̄t seadimixiñj̄p̄t, o aȳt nion̄iyá ámā oimónípoyin̄nti wéyo fā seaum̄irāná imónigfāpi ax̄t ap̄nti “Xe oimónim̄nti.” nīyaiwiro imónífrīx̄nti. Gorīxoyá sīyik̄t nimónir̄t am̄t ḡm̄t n̄weagfā nīyon̄t sekax̄t ax̄tp̄t ur̄t meariñjārīnt. ¹⁸ Seḡȳt wo Judayo ejaḡt nān̄t iȳt sīm̄t sītō wákwin̄ñjāná Gorīxo o ámā nion̄iyá oimónir̄t wéyo fā num̄irīrīnāȳt, ámā o “Iȳt sīm̄t sītō wákwin̄ñj̄p̄t ar̄ge ner̄t yo mīyim̄in̄rénti?” mīyaiwipa éwīn̄iḡnt. Seḡȳt wo iȳt sīm̄t sītō mīwákwin̄ñjāná Gorīxo nion̄iyá oimónir̄t wéyo fā num̄irīrīnāȳt, ámā

o Judayí wonfníñí oimónímíníri iyí símí
síó mítwákwínípa éwíñigíni. ¹⁹ Ayí rípi
náníríní. Iyí símí síó nítwákwínírnáraní,
mítwákwínípa nerfnáraní, Gorixoyá sínwíyo
dání ná ayo mimóníni. Oyá sínwíyo dání
“Ná ayo imóníni.” yaiwiariñípt, ayí sekaxí
xíó ríñípimi xídarigfápíñíríní. ²⁰ Ayínáni
ámá woxiní woxiní, seyíné Gorixo ámá
nioniyá oimónípoyíníri wéyo fá seaumiráná
pí pí xíxegíni imónígíápí xe apiní nimóníro
ñweáfríxíni. ²¹ Woxí Gorixo ámá nioniyá
oimóníri wéyo fá rumiráná ámá woyá
xínáixíñíñí nimóníri omíníñí wiiariñoxí
nimónírínáyí, ududí bí mirinípa nerí “Nioní
síní axí apiní nimóníríná, ayí ananíríní.”
yaiwítríxíni. E nerí aí xínáixíñíñí nimóníri
omíníñí wiiariñoxí ámá áxeñwarí minigfáyíñíñí
imónípaxí ejánáyí, ananí xínáixíñíñí nimóníri
omíníñí wiiariñípt píñí níwiáríri kikiíá úíríxíni.
²² Xínáixíñíñí nimóníri omíníñí wiiariñoxí, ayí
rípi nání “Ududí bí mirinípaní.” ríraríñíni.
Giyí Áminá Gorixo ámá nioniyá oimónípoyíníri
wéyo fá umiráná ámá wíyá xínáiwáníñí
nimóníro omíníñí wiiariñípí ejánáyí, ayí síní apí
imóníñagfá aí Gorixo ríxa gwí roayíronjíyíríní.
Giyí Ámináo ámá nioniyá oimónípoyíníri
wéyo fá umiráná áxeñwarí minigfáyí ejánáyí,
ayí xíó wimónaríñípt epírúa nání xegí
xínáiwáníñí omíníñí wiiariñípí imóníñagfá nání
“Ududí mirinípaní.” seararíñíni. ²³ Jisaso
neaiñípimi dání Ámináo bñíñíñí níseairí
gwí searoayíronjí ejagí nání ámá wíyíyá

xináíwayíneníñf mimónipa éfrixini. ²⁴ Gí nírixímeáníñf imónigfáyíne, Gorixo ámá nioniyá oimónípoyiníri wéyo fá seaumírána pí pí xíxegfni imónigfápi o xegf sínwíyo dání apiní imónífríxini.

Ámá mīmeánigfáyí nání urínjf nánirini.

²⁵ Seyíne ámá sini mīmeánigfáyí nání payí nearí yariñf nigfápi nání Ámináo sekaxí bí mīniríñf aiwi nioní —Nioní Ámináo wá nīnīwianíri niñjpimi dání xwíyfá dīñf unjwíráripaxí imóníñfpi searariñáonirini. Nioní gí dīñfyo dání bí osearimíni. ²⁶ Xeaníñf neaímeámíñri yariñfpi rixa neaímeaariñf enagf nání nioní dīñf re moariñini, “Ámá agwi pí pí imónarifápá anifí axípi e imónífríxini. ‘E neríñayí, ayí nañfrini.’ nimónarini.” Nioní dīñf e moariñini. ²⁷ Woxí rixa apixí meanoxí enánayí, “Ímí aríge wárimíñréini?” níyaiwiri mepaní. Woxí apixí mīmeanoxí enánayí, “Apixí aríge nerí meámíñréini?” níyaiwiri mepaní. ²⁸ E nísearíri aí woxí apixí nímeairína ayí fwí bí mīyarifíni. Apíyáíxí ení oxí nímeánirína ayí fwí bí mīyarifíni. E nerí aí xeaníñf meánigfáyí sini xwfá tífyo ñweañáná wímeanífápi seaímeanigfíni searariñini. ²⁹ Gí nírixímeáyíne, e nísearíríná rípñifí searariñini, “Jisaso weapinífáyi nání rixa aŋwi ayo enagf nání ámá apixí rixa meagfáyíne re nimóniro éfríxini. Apixí mayowa áxeŋwarí minipa nero nání ‘Gorixo wimónarifípíni oemíni.’ níyaiwiro yarifáfawa yapí nimóniro éfríxini. ³⁰ Ámíxfá yarifáfawa

ámixfá m̄iyarigfáyí yapí nimóniro éfríxini. Díñf niáf seainarinjyfné díñf niáf m̄iwinarinjyfí yapí nimóniro éfríxini. Amípí bí nero tígfáyfné amípí mayfyfí yapí nimóniro éfríxini.

³¹ Omínjí nerfná amípí xwfá týo wenfpimí dání omínjí yarigfáyfné ámá apí nání wí ududf m̄iwinarigfáyí yapí nimóniro éfríxini.” Amípí agwí ríná xwfá rírimí ejfyfí imóninjípa aninjí imóniníá menini. Xegí bí imóniníá nání aŋwi ayo eŋagí nání seararinjini. ³² “Amípí ayá wí nání ududf mirinjípa oépoyí.” n̄nimónirí nání seararinjini. Ámá apíxf m̄imeagfáyí Ámínáo nioní yarinqápi nání yayí owininrí nání o yayí winipaxí imóninjípíni nání díñf n̄múa warigfáriní. ³³ E nerí aí ámá apíxf meagfáyí “Gí apíxí yayí owininrí nání aríge eminiréini?” n̄yaiwiro apí nání díñf n̄múa nuro ³⁴ díñf bí biaú fá xírarigfáriní. Apíxf síní oxí m̄imeánigfíwa tñí apíyáíwa tñí íwa wí wí re yaiwiarinjíriní, “Niñí gí nápi tñí díñfpi tñí siyikwf míniñfí Ámínáo gí ámá e oimónípoyinrí wimónarinjípí tñí xixení oimónimíni.” n̄yaiwiri o nání wiipaxí imóninjípí nánini díñf moarinjíriní. E nerí aí apíxf ríxa oxí meánigfíwa wí wí axípi e yarinqámani. “Gí oxo yayí owininrí nání aríge eminiréini?” n̄yaiwiri xwfá týo dání imóninjípí nání díñf n̄múa warinjíriní. ³⁵ Nioní seararinjápi naŋf oniinrí m̄iseeararinjini. Sewaninjyfné n̄ixfdírfná naŋf oseaiinrí seararinjini. Nioní áxeŋwarí oseaiminrí mirarinjini. Seyfné naŋf imóninjípíni nero amípí pí pí imóninjípí

nán̄ m̄im̄wiaík̄ m̄iseain̄pa yar̄ná “Ám̄ináo wimónariñ̄p̄n̄ oyaneȳ.” n̄yaiwiro oépoȳn̄ir̄ nán̄ searariñ̄nt̄.

36 Ámá go go “Ap̄iyá nion̄ nán̄ r̄ix̄iñ̄t̄ nur̄iyiḡími n̄ip̄ikw̄in̄ m̄iwikárar̄iñ̄nt̄.” n̄yaiwir̄náȳ, í xwé nimónir̄ r̄ixa meapax̄ imóniñ̄jaḡ s̄iñ̄w̄t̄ w̄iñ̄r̄ “Ím̄ r̄ixa omeám̄in̄.” n̄yaiwiriñ̄ m̄iñ̄t̄ nin̄r̄ nán̄ “Kikiñá b̄t̄ epaxon̄imaniñ̄.” yaiwin̄r̄ ner̄náȳ, xe o xeḡt̄ wimónariñ̄p̄i ner̄t̄ ím̄t̄ omean̄. E ner̄ná, aȳt̄ s̄ip̄t̄ b̄t̄ m̄iyar̄in̄n̄. Anan̄r̄in̄. **37** E ner̄t̄ aí go go “Ná b̄in̄t̄ ap̄t̄ oem̄in̄.” r̄in̄iñ̄p̄i nán̄ d̄iñ̄t̄ s̄ix̄t̄ ín̄r̄ t̄eapá win̄pax̄ imóniñ̄p̄i xe m̄iñ̄t̄ onin̄in̄r̄ mimóniñ̄pa er̄t̄ xewan̄iñ̄o xeḡt̄ d̄iñ̄t̄yo dán̄t̄ “Ap̄iyá nion̄ nán̄ r̄ix̄iñ̄t̄ nur̄iyiḡí kikiñá oñ̄wean̄t̄.” yaiwiriñ̄ ner̄náȳ, aȳt̄ nañ̄t̄ yar̄in̄. **38** Aȳinán̄t̄ ámá ap̄ix̄t̄ xeḡt̄ r̄ix̄iñ̄t̄ wuriyiḡími n̄imear̄ná, aȳt̄ nañ̄t̄ yar̄in̄. Ámá ap̄ix̄t̄ xeḡt̄ r̄ix̄iñ̄t̄ wuriyiḡími m̄imeapa ner̄ná, aȳt̄ en̄t̄ nañ̄t̄ ner̄t̄ seáyt̄ e imóniñ̄p̄i yar̄in̄.

39 Ap̄ix̄t̄ wiyá oxo s̄in̄t̄ m̄ipé ñ̄wean̄jáná an̄iñ̄t̄ re yaiwíwíñiḡin̄t̄, “Oyá ap̄ix̄in̄t̄ rimóniñ̄in̄?” yaiwíwíñiḡin̄t̄. E ner̄t̄ aí xeḡt̄ oxo r̄ixa n̄iper̄náȳ, s̄in̄t̄ om̄t̄ m̄imeán̄t̄ “Go gomiñ̄t̄ omeán̄im̄in̄?” n̄iwimónir̄ná, anan̄t̄ meán̄t̄wíñiḡin̄t̄. E ner̄t̄ aí ámá s̄ip̄fá imóniñ̄t̄ wom̄t̄ m̄imeán̄t̄ Jisaso t̄fn̄t̄ ikárin̄iḡíaȳt̄ wom̄in̄t̄ meán̄t̄wíñiḡin̄t̄. **40** Ám̄t̄ n̄imeán̄ir̄ná, anan̄t̄ eñ̄aḡt̄ aiw̄t̄ nion̄t̄ ḡt̄ d̄iñ̄t̄ aȳt̄ r̄ip̄t̄ nimónariñ̄t̄, “Í ám̄t̄ m̄imeán̄t̄ s̄in̄t̄ an̄iñ̄t̄ ap̄ix̄t̄ an̄t̄ n̄iñ̄wear̄náȳt̄, yaȳt̄ ox̄t̄ t̄fn̄t̄ n̄iñ̄wear̄ná win̄iñ̄fápim̄t̄ seáyt̄ e imóniñ̄p̄i

winin†áriñi. nimónarini. “Nioni eni Gorixoyá kwíyí tñáonirfaní?” nýaiwiri searariñi.

8

Najwí mimóní ñwíápi nání rídiywá iníñípi nání uríjí nánirini.

¹ Seyíné payí nearo najwí ámá wigí mimóní ñwíá imóniníjípi nání rídiywá yarigíápi nání yariñí nigíápi nání bí osearimini. Ayí neparini. Seyíné ríwaminiñí nearo nírigíápa Jisasomi díñí wíkwíronjwaéne ninenení rixa níjíá imóninjwaénerini. Ayí nepa imóninjagí aiwí rípi osearimini. Ámá “Rixa níjíá imóninjáonirfaní?”

níwimónirfná, díñí apimi dání wárixá imónarigíáriñi. E nerí aí ámá wíyo díñí sipi níwiri arírá níwirfná apimi dání Jisasoyá siyíkí imóninjwaéne síkíkí ámi bí eámíxínaríñwáriñi.

² None go go “Amípi bí nání rixa níjíá imóninjáonirfaní?” nýaiwinirfnayí, níjíá Gorixo “Ámá níni e oimónípoyí.” wimónaríñípi tñí síní xíxení wí mimóninjorini. ³ E nerí aí go go

“Níjíá imóninjáonirfaní?” miyaiwiní Gorixomí díñí sítí nuyirfnayí, Gorixo “Ámá o nioniyá imóninjí woríañi?” yaiwini. ⁴ Ayinání gíwí ámá wí wigí ñwíápi nání rídiywá nemáná ámi makeríá imíxarfná Jisasoyá imónigíáyíne bí nero narigíápi nání rípi osearimini. Nene níjíáriñi.

Xwíá tñyo mimóní ñwíápi obaxí enagí aiwí bí nepaxiní imóninjípímani. Nípini nepa ñwíá miptimóninjípíriñi. Ñwíá nepa imóninjípi, ayí ná woní Gorixonirini. ⁵ Ámá wí re rarigíáriñi,

“Nwíá rípi aŋínamí dánípírini.” Wí “Xwíárími dánípírini.” rarígírári. Nwíá rarígíá apí bi “Nepa nwíá imónini.” ríniŋípírini. Bi “Kwíyí seáyi e imóniŋí tñífrini.” ríniŋípírini. Apí apí obaxí ayá wí imóniŋjagí aiwi⁶ nene nání nwíá imóniŋípí, ayí ná woní Goríxorini. O negí áporini. Amípí nání mfkí ikinjorini. Ámá xfo nání imóniŋwaéne ayí onírini. Nene nání seáyi e imóniŋípí ení “Píriní?” marfáti, ayí ná woní Ámíná Jisasí Kiraisorini. Omí dání Goríxo amípí níni imíxíri síní nene imóniŋwápi neaimíxíri enjorini.

⁷ E nerí aí ámá Jisasomi díŋí wíkwíroarígíáyí níni níjíá apí nimóniro “Negí nwíá xídagwápi ná mfkí mayí imóniŋípírani?” yaiwiariŋíámaní. Segíyí wí Jisasomi síní díŋí miwíkwíró nerína wigí nwíápi fá níxíra níwagíasáná yarígíáyí enjagíá nání mimóní nwíápi nání gíwí rídiyowá iníípi níñíróná “Ayí gíwí nwíá imóniŋípí nání rídiyowá éfápi ríá naríŋjini?” níyaiwiro wigí díŋí píwíntíŋí imónigíápimi dání “Nípíkwíni míyaríŋjini.” níyaiwiro nání apimi dání piaxí níweánírí udunaríŋjíni. ⁸ E nerí aiwi aiwá mítípa yaríŋwápimi dáníraní, naríŋwápimi dáníraní, Goríxo neamímínaríŋjímaní. Mítípa nerína oyá sínwíyo dání sítíkwípianéníŋí imónaríŋwámaní. Níñíríná ení oyá sínwíyo dání seáyi e imónaríŋwámaní. ⁹ E nerí aí ámá Jisasomi díŋí níwíkwíroro aí wigí díŋí yótíŋíŋí mimónigíáyí wiýné ananí nípaxí imóniŋípí naríŋjagíá níseaníro nání ayí ení níñímáná “Nípíkwíni mimóniŋípí ríá éwíni?”

niyaiwirinjipimi dání óreámioaprixiniri dijnj tñni nírixiní. ¹⁰ Ámá Jisasomí dijnj níwíkwíroro aiwí síní dijnj yótnijí mimónigfáyí segí ámá “Nwfá rinxijí ripi ná mfkí mayfriní.” yaiwiarinjí wo nwfá imónijí apí nání anjí ridiyowá yarigfíwamí níjweámáná aiwá ridiyowá éfápi narinjagi níwiniróná “Nene ení ananí nípaxenerfaní?” niyaiwiniro ejí sifxí nínmáná nípfráoí. ¹¹ Rixa niniro wigí xwioxíyo dání wíá mítwókipa nerí udunáná re searimíñi, “Seynéyá níjíá imónigfápimi dání síní yótnijí mimónigfá tityí —Ayí segí serixímeánijí imónigfáyfriní. Kiraiso upeinjfyfriní. Ámá ayí seyné níjíá nimóniro ‘Pí pí nwfá ámá mewegfá nepa mimóniní.’ yaiwiarigfápimi dání rixa xwiríá ikixenáoí.” searimíñi. ¹² Ayinání nene negí nírixímeá dijnj síní yof mimónigfáyo sifpí e wikáritrane ayí wigí dijnj “Apí neranéná nípíkwíni mítayarínwíni.” yaiwinarigfápimi wiaíkirane nerinjípimi dání Kiraisomí ení sifpí wikárarínwíni. ¹³ Ayinání nioní gíwí narinjápimi dání gí nírixímeá imónigfáyí óreámioapaxí ejánayí, ayí noreámioaro uduniniginiri nioní aga ná ríwíyo dání aiwí ámi gíwí bi nímfámant.

9

*“Wáfí wurimeiarinjwáone nísearápi paxípi
Poroni wí searápi njámani.” urinjí nániriní.*

¹ “O áxeñwarí ininjoriní.” riniaiwiariñoí?
“Jisasoyá wáfí wurimeiarinjí wo mimóniní.”
riniaiwiariñoí? “O negí Áminá Jisasomí

síŋwí miwíniŋoríni.” riŋiaiwiariŋoč? “O Ámínáo nání wáč nearariŋfpimí dání diŋjí wíkwíronjaéne meniŋi.” riŋyaiwinariŋoč?

2 “Poro Jisasoyá wáč wurimeaiariŋf womaní.” niaiwiariŋfáyí wí enjánayí aí seyíne anjipaxí nioní wáč wurimeiarinjá imóniŋápí nání “Rixa xíxení niſtá imóniŋoč.” nimónarini. Poroní wáč searáná seyíne rixa Goríxo tñí nawíni ikáriŋigfáyíne nimónirinjfpimí dání ámáyo áwanjí réniŋf urariŋoč, “O nepa Jisasoyá wáč wurimeiarinjí woriní.” urariŋoč.

3 Ámá pairírí niaiŋfápi wiaíkímíniří nání rípi nura warinjárini, **4** “Jisasoyá wáč wurimeiarinjwáone nání re níneaiawiwo rírarinjоč, ‘Awa yarifápi nání nígwí nání waytí initgí níro aiwá níro epaxí mimóniŋoč.’ níneaiawiwo rírarinjоč? **5** ‘Wáč wurimeiarifá wíta tñí Ámínáomi xogwáowa tñí Pitao tñí awa apixí nímearo apixí tñí nawíni emearifápa Porowa axípi wí e epaxí mimóniŋoč.’ níneaiawiwo rírarinjоč? **6** Apí níyaiwiwo rírarinjоč? Ríminí rípi níyaiwiwo rírarinjоč? ‘Wáč wurimeaiariŋfá wíta wigí nígwí omiŋf píni wiáriŋpaxí aiwí Poro tñí Banabaso tñí awaúni aiwá nípisi nání nígwí omiŋf yarifápi píni wiáriŋpaxí mimóniŋit.’ níyeaiawiwo rírarinjоč? **7** Símiŋf wínarifá ámá wo mítí oniípoyiníří wirimeáf gíyí rixa ení nímeámáná wiwaníŋf upírowáriŋfáriňi?

Oweoč, wí e epaxí meniŋi. Ámá gíyí aiwá omiŋf nurimáná mítímaní yarifáriňi? Oweoč, apí ení

wí epaxí meniní. Ámá gíyí burimákaú nímeróná wiwaníñfyí amíní mìnipa yarigfáriní? Oweo†, apí ení wí epaxí meniní. ⁸ Nioní ámá díñf moarigfápimíni níxfdíri rífa rariñiní? Oweo†, ñwf ikaní Moseso níriri eanfpimi dání ení axfpí e ríniñ. ⁹ Apimí dání re níriniñ eániní, ‘Burimákaú tñi wití aiwá exwexwímí nerfná bí mìnipa oenirí manf gwí mijáripaní.’ níriniñ eáninípí ‘Gorixó burimákaú nániní díñf nímorí ríñfriní.’ ríseaimónaríní? ¹⁰ ‘Ayí ámaéne nání ení díñf nímorí mìripa ejfraní?’ míseaimónipa renjo†? Oyí, ayí ámaéne nání ení ríñfriní. Moseso ámá aiwá iwíá urípíri nání xwíá yuní nikixéa warigfáyí tñi aiwá yót éaná miarigfáyí tñi nñi nawíni wigí bí nípírfa nání díñf nikwímoró éfríxíníri e ráriñfriní. ¹¹ Wáf wurímeiaríñwáone xwíyíá Gorixoyápi nísearirína aiwá iwíñaníñ seaurariñagwi aí re ríseaimónaríní, ‘Aiwa iwíñaníñ neaurarigfápimí dání bí nímiro aiwá nípíri nání nínearápirónayíraní, aikí yínipíri nání nínearápirónayíraní, ayí nanf miyarinjo†.’ ríseaimónaríní? ¹² ‘Ámá wí ananí nísearápiro nípaxí ejánayí, ayí none anípaxfriní.’ nimónaríní.” rariñjáriní.

E nerí aí none nísearápi paxí imóníñfípi mísearápiñwáriní. Ámá xwíyíá yayí neainípaxí urarína “Amípí wí nearáponiro nání rífa yarijo†?” níyaiwiro díñf mìwíkwíropa epífríxíníri nísearápi paxí nimónírane aí wí mísearápf díwí ikeamóníñwápimí xwámámí wiñwáriní. ¹³ Ámá amípí anf rídiyowá yarigfíwámí ínímí ejfyo mearigfáwa aiwá nípíri

nán̄i iwám̄i weñ̄p̄i meaarigfápi nán̄i seyfné njfá mimónip̄a reñof? Ámá nañw̄ Gorixo nán̄i nimeámi bána rídiyowá wiiariigfáwa rídiyowá wiñáp̄i bi nimearo narigfápi nán̄i eni seyfné njfá mimónip̄a reñof? ¹⁴ Axípi Áminá Jisaso sekaxf̄ re riñfrin̄i, “Ámá xwiyfá yayf seainipaxf̄pi wáf nurimeiarigfáwa apimi dán̄i aiwá nípfr̄i nán̄i meáfrinxin̄i.” ¹⁵ Ámináo sekaxf̄ e riñf̄ aí nion̄i seyfné tñni níñwearfná wí misearáp̄i ner̄i agwi eni api bi nion̄i oniap̄ipoyin̄ir̄i payf neari miseamónaparin̄in̄i. Ayf rípi nán̄i seararin̄in̄i. Nion̄i aiwá nisearáp̄ir̄i miñf̄ ner̄i néra uñápi nán̄i mixf̄ meakfn̄inarin̄jápi ámá wo aiwá niniapiñf̄ná nisanjionwírárin̄igin̄ir̄i nán̄i “Nion̄i xám̄i péimigin̄i.” nimónarin̄i. ¹⁶ Arfá nípoyi. Nion̄i xwiyfá yayf neainipaxf̄pi wáf nisearirfná Gorixo e éwñigin̄ir̄i sekaxf̄ nírowárénapin̄f̄ enaḡi nán̄i e yariñjápi nán̄i niñwanin̄oni mixf̄ meakfn̄inipaxf̄ wí menin̄i. Nion̄i Gorixo e éwñigin̄ir̄i nírowárénapin̄f̄pi mepa nerfnayf, sñá wí nion̄i majfá nórípaxfrin̄i. ¹⁷ Gf dñjf tñni “Wáf ourimemini.” nñimónir̄i sñjwíriyf, “Gorixo yayf nimopaxf̄pi emin̄ir̄i yariñjini.” rípaxfrin̄i. Gf dñjf tñni “Wáf ourimemini.” miñimónf Gorixo sekaxf̄ nírowárénapin̄f̄ enaḡi nán̄i nerfnayf, arige niyaiwir̄i “O yayf nimopaxf̄pi yariñjini.” rímñni? ¹⁸ Ayinán̄i pípimi dán̄i nion̄i yayf nimopaxfrin̄i? Nion̄i ámáyo xwiyfá yayf neainipaxf̄pi wáf nurirfná apimi dán̄i urápiipaxf̄ imónin̄f̄pi murápiipa nerin̄fyo dán̄i yayf nimopaxf̄ imónin̄f̄pi yariñjini.

“Ámá pí pí imónigfápa nion‡ en‡ imónariñárini. ” uríñf nánírini.

19 Nion‡ nepa ámá wom‡ xínáinñiñf nimóniri omiñf wiiaríñáoni menjag‡ aí ámá ayá wí Jisasomi oxídfípoyiníri nán‡ nion‡ g‡ díñfyo dání ámá niy†yá xínáinñiñf nimóniri omiñf wiiaríñáoni imóniñjini. **20** Nion‡ g‡ Juday‡ tñi niñwearñá Jisasomi díñf owíkwírópoyiníri ayñiñf nimóniri yaríñárini. Nwí ikax‡ ríñiñfpimi ñwíá míxeñwíráriníñáoni aiw‡ g‡ Juday‡ apimi ñwíá xeñwírárinigfáy‡ tñi nawíni niñwearñá, “Nion‡ aríge yaríñá ay‡ Jisasomi díñf wíkwíropíráo‡.” niyaiwir‡ nán‡ nion‡ en‡ apimi ñwíá xeñwíráriníñáoni imónariñárini. **21** G‡ Juday‡ tñi niñwearñá ayñiñf nimóniri aiw‡ ámá Goríxoyá ñwí ikax‡ ríñiñfpimi ñwíá míxeñwírárinigfáy‡ tñi nawíni niñwearñá, ay‡ Jisasomi díñf wíkwírófríxiníri nion‡ en‡ ñwíá míxeñwíráriníñáoni imónariñárini. Nion‡ ñwí ikax‡ ríñiñfpimi míxfíd‡ ner‡ marfá‡, Kiraiso ríñfpimi xídaríñáoni en‡ nán‡ raríñjini. **22** Nion‡ ámá en‡ samiñf wegíay‡ tñi nawíni niñwearñá ay‡ Jisasomi díñf wíkwíropíri nán‡ nion‡ en‡ en‡ samiñf niweñon‡ nimóniri uréwapíyaríñárini. Ámá nñni wíyo eríkiemeáimigíñiri ay‡ pí pí imónigfápa nion‡ en‡ axíp‡ e imónariñárini. **23** Nion‡ ap‡ nípini yaríñápi, ay‡ ríp‡ nán‡ yaríñárini. Xwíy†á yay‡ neainipax‡ imóniñfp‡ uráná arfá nipíri nán‡ yaríñárini. Xwíy†á ap‡ ámáyo nañf wimíxaríñfpimi nion‡ en‡ onímeaniri e yaríñárini.

“Gorixo yayí neaimonwiničiníri Jisasomi píráničíouxidaneyí.” uriní nánirini.

24 Ámá yamiyamúrónigí inaričtayí níni anjní nero aí ná woní, mûróo xíto díñí niyawirí niyiri meaarinípí nání seyíné nijtá mimónipá rejoí? Ayináni seyíné ení Jisasomi nixidiróná yamiyamúrónigí nero xámí rémoarigfápáníñí éríxini. **25** Ámá re yaiwiaričtayí, “Nifá xixegní yaniro nání awí eánaričíe nání nurí wíniyo mûróimigini.” yaiwiaričtayí wiwaníñíyí ejí sítí imixinaniro nání pí pí miñí winarinípí arfá oikeamoro ejí sítí eámixinarigfárini. E yarigfáyí urí imixinipaxí imóninípí bi meaaniro nání yarinagfa aí nene urí imixinipaxí mimóninípí meaanirané nání yarinwini. **26** Ayináni nioní Jisasomi nixidiróná yamiyamúrónigníñí níničí irníxí xixení warinári. Wé neániróná xarixarí nerí meá píráničí sopiní norí nírománá xixení eaariňáoníri. **27** Niwaníñoni ejí sítí oímixinimíni nání náoní iwaníñí eániri pí pí nioní miñí ninarinípí arfá oikeamomíni nání iwaníñí eániri yarinári. Ayí rípí nání e yarinári. Nioní ámá wíyo wáí re nuriméisáná, “Kiraisomi nixidiróná yamiyamúrónigníñí níniro xídfírixini.” nuriméisáná ejáná Gorixo “Ayí tñi yamínayí mimóniní.” nírinigini e yarinári.

10

“Sípí Judayeneyá neáríawéyí yagfápa mepa éwanigini.” uriní nánirini.

1 Gí nírixímeáyíne, negí neáríawéyí yagfápí nání dínjí mopfrí nání bi osearimini. Ayí níni Moseso Isipiyí anfyo dání níwirímeámi nuríná agwf Gorixo nipemeámi úwíñigíníri tñjípimi símañwýóníñí ínítmí níñweámáná númi wagfárini. Níni ení ipí Ragí ríñoyí ríñíñfwá níixeróná mítamítadáni eadíkiowáríñíñáná áwíñími níxéa ugáfawixini. **2** Níni agwfípimi símañwýóníñí níñweaxa uro ipíwámí xero neróná Moseso tñni nawní aní ñikáritniro néra ugáfawixini. **3** Aiwa mayí e nemeróná aiwá manáti ríñíñí Gorixoyá kwíyíyo dání imóníñípí ayí níni níga wagfárini. **4** Iniigí mayí e nemeróná Gorixoyá kwíyíyo dání símíñí meanjú ayí níni nagfárini. Síñá iniigí símíñí meaago —O wíniyí útámí númi emeagorini. O, ayí Kiraiso nání raríñini. **5** E neríñí aiwi ayí nápi yarigfápí nání Gorixo wikí níwóníri ámá dínjí meanje dání ami amí opépoyíníri níwikára wagfári.

6 Ayí amípí apí apí néra nuróná pegfápimi dání nene nání síñwepígí neainini. Ayí sípí imóníñípí nání miñí inagfápa nene ení axípí miñí minípa éwanigíníri síñwepígí neainini. **7** Ayí wí wigí ñwfápimi níxídíróná Bíkwíyo dání re níriníri eáníñípí tñni xíxeni re egfawixini, “Ámáyí aiwá níro iniigí níro epíri nání níñweagfasáná ríkíkírító inaníro nání wiápñímeagfawixini.” níriníri eáníñípí tñni xíxeni e egfawixini. Nene ayí yagfápa nerane mimóní ñwfá imóníñíyo wí miñxídipa éwanigíní. **8** Ayí wí fwí inigfápa —fwí e inigfápí nání Gorixo pírf umamópoyíníri uráná ámá xíomí píráñíñí

xítarigfáyí sítá axfyimi ámá fwí inarigfáyo, nñni 23,000 imónigfáyo pípikímí emegfápi nání raríñini. fwí ayí e inagfápa nene ení axípi e minípa éwanigfíni. ⁹ Ayí wí Áminá Goríxo nepa ení eáníñorífaníri iwamfó wíwapiyagfápa — E wíwapiyíáná oyá díñí tñi ámá ayo weaxtá sidíñí óagi nání pegfíná nání raríñini. E iwamfó wíwapiyagfápa nene ení mítwíwapiyipa éwanigfíni. ¹⁰ Ayí wí Goríxomí aníñúmí wiríñagfápa — Aníñúmí e wiríñáná añíñají amáyo xwírítá wikixearíño píkijípi nání raríñini. Goríxomí aníñúmí wiríñagfápa nene ení axípi e mepa éwanigfíni. ¹¹ Apí apí e níwímeáa uñípi wigí wíñiyí éf oweayímeánípoyíñiri sínwepigfíñíjí wirí nene agwi ríná sítá yoparíyi ríxa nimónfíná ñweañwaéne íkwairírt neainíta nání Bíkwíyo ñwíráriníñípírini. ¹² Ayínaní “Goríxomí píráñíñí xítaríñáoní ayí yagfápa wí epaxonímani.” yaiwinaríñí goxi goxi, jíwaníñoxí axípi nerí aníñimigfíñiri píráñíñí meníñiríxini. ¹³ “Eñí eánigfáyírítaníri amáyo iwamfó wíwapiyarigfápi axípi mítneáimeá xegí bi imóníñípi neaímeáarini.” mítayiwipani. Goríxo — O amá díñí wikwiáríñipaxí imóníñoríni. O iwamfó amá seaíwapiyíáná seyfíne xwámámí mítwipaxí imóníñípi xe oseaíwapiyípoyíñiri wí sínwí seaníñá meníñi. Amá wí xe iwamfó oseaíwapiyípoyíñiri sínwí níseaníríná seyfíne xopírárfí wipírítá nání ení xwámámí wipaxíyíne seaimíxíyíñírini.

Rídíyowá mimóní ñwíápi nání iníñípi nání

urīñf nánirini.

14 Gí nírix̄meáyíné, Gorix̄o negí neáríawéyo nañí wíagí aiwí obaxí ayá wí wigí sítí neríñfyo dání xwírtá ikixenagíá eñagí nání nene díñf nímorane mimóní ñwtápi wí mixíripa nerane apí tñíñf e dání étníñf owaneyí. **15** Díñf tígíáyíné, nioní díñf tígíáyo uraríñápa axípi nisearimíníri yariñápi nání sewaníñfýíné díñf níyaikiroro “Sípírfani? Nañírfani?” yaiwípoyí.

16 Kapix̄ iniigí wainí ínìñípi —Apí Áminá Kiraiso nene nání níneapeirína ragí puñípi nání díñf neainínfa nání imóníñípirini. Nene níñiranéná Gorixomí yayí wiariñwápírini. Iniigí apí níñiranéná o tñíni mímíñínpa yariñwáraní? Aiwá o níneapeirína xfo náo ríñíñf winíñípi —Apí nání díñf neainínfa nání níkwíriri nariñwápírini. Aiwá apí níñiranéná ení o tñíni nawíni mímíñínpa yariñwáraní?

17 Aiwá níkwíriri nariñwá apí ná bñíni eñagí nání nene ámá obaxene imóníñagwi aiwí ná bimí dánini níkwíriri nariñwáyo dání siyíkí ná bñíni mimónípa reñwini? **18** Gí Isíreriyí yariñápi nání ení díñf mópoyí. Rídiyowá éfápi nariñáyí Gorix̄o, e íráf oníñó tñíni mímíñarigíáriñí. **19** Nioní searimíníri yariñápi seyíné rixa díñf rímonjoí? “Rídiyowá ámá Gorixomí mixídarigíáyt wigí mimóní ñwtápi nání yariñápi, ayí nepaxíñf imóníñípi nání rífa neararini?” ríyaiwiaríñoi? “Wigí ñwtá imóníñípi ení, ayí nepaxíñf imóníñípi nání rífa neararini?” ríyaiwiaríñoi? **20** Oweoí, wí e searimíníri miyaríñini. Rípi oyaiwípoyíñíri

searariñini, “Ámá Gorixomí mīxídarigfáyí wigí rídíyowá yarigfápi Gorixo nání rídíyowá mé wigí mimóní ñwfá kwíyí sípí tñípí nání rídíyowá yarigfárñaní?” oyaiwípoyiníri searariñini. Seyíne wigí rídíyowá éfápi níniróná kwíyí apí tñí nawíni mīnjnípírixiníri searariñini.

21 Wí re mīyaiwinípa éfríxini, “Nene ananí kapixí Ámináo neaiiñípi nání dñíjí moaníwá náníwá nírane mimóní kwíyfyí náníwá nírane epaxenerini. Nene ananí aiwá Ámináo nánípi nírane mimóní kwíyfyí nání rídíyowá éfápi nírane epaxenerini.” mīyaiwinípa éfríxini.

22 “Rídíyowá mimóní ñwfá nánípi naríñwápimi dání Áminá Gorixo wíkí dñíjí neaiaiwini nání sñmirírf wíwanigini.” ríseaimónarini? “Ení eáníñí nene eáníñwápi xíoyápimi seáyí e imóníñagi nání pírf neamamopaxenemani.” riyaiewinarino?

“Gorixomí yayí umepaxí imóníñípini éwanigini.” uríñí nánirini.

23 Wiyíne re rarigfápi, “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimónirfná nene ananí epaxfríni.” rarigfápi nepa níriro aiwí apí bí neríñfpimi dání píráñíñí imíxínarigfámaní. Gorixomí dñíjí wíkwítronjwaéne “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimónirfná ananí epaxenerini.” yaiwinaríñwápi nepa imóníñagi aiwí apí bí neríñfpimi dání sñkfkí omíxínaríñwámaní.

24 Segíyí wo “Nañí niñwaníñonini nímeaní nání aríge emíñiréini?” mīyaiwipa erí “Nañí ámá týyo ení wímeaní nání aríge emíñiréini?”

yaiwiri éwiniġin†. 25 Pí pí g̫wí ámá wí maker†á imixarigfe dán† b̫ yariġfápi seyfné anan† b̫ nero n̫niróná ayá s̫wí searoniġin† “Mimónf ɻw̫ápi nán† r̫d̫iyowá éfápiran†? R̫d̫iyowá mepa éfápiran†?” yariñ† minipa éfr̫ixin†. 26 B̫kw̫yo dán† “Xwfá r̫r̫irán†, amipí xwfá t̫yo enfp̫iran†, n̫ni Ám̫náoyá imónin†.” n̫rin† eáninjag† nán† “Pí pí g̫wí enfp̫i anan† n̫paxenerin†.” seararit̫in†. 27 Ámá Jisasom† d̫ij† m̫w̫ikw̫ron† wo “Aiwá b̫ onaneyi.” searepeáráná seyfné “Anan† Owaneyi.” n̫seaimónir̫ná, sa nuro ayá s̫wí searoniġin† pí pí aiwá seaiapíppi nán† “Wigf mimónf ɻw̫ápi nán† r̫d̫iyowá éfápiran†? Mepa éfápiran†?” m̫yaiwipa nero anan† n̫fr̫ixin†. 28 E ner† aí ámá wo áwan† re n̫searir̫nay†, “G̫wí r̫pi ɻw̫á imóninjpi nán† r̫d̫iyowá inff̫ip̫irin†.” n̫searir̫nay†, áwan† searfo nán† d̫ij† n̫moro o seyfné narinjag†a n̫seanir̫ná “G̫wí ap† Jisasom† d̫ij† w̫ikw̫roarigfá t̫iy† m̫nipax† imóninjpi pí nán† r̫a narinjo†?” n̫yaiwiri ayá s̫wí uroniġin† m̫nipa éfr̫ixin†. 29 Seyfné n̫niróná “N̫p̫ikw̫in† m̫yarinjw̫in†.” n̫yaiwiro ayá s̫wí searoniġin† m̫rarinjin†. Áwan† searfo “Ay† n̫p̫ikw̫in† m̫yarinjo†.” n̫seaiaiwiri ayá s̫wí uroniġin† rarit̫in†. E seararit̫nag† nán† ámá wo n̫wiáp̫nimear† re n̫rininjo†, “Nene anan† nepax† imóninjpi pí nán† ámá wí ayá s̫wí uropax† imóninjpi‡ dán† ámi mepax† imóninjw̫in†? 30 Nion† g̫wí ap† n̫nir† Gorixom† yay† n̫wir̫nay†, g̫wí nion† yay† wíápi nán† m̫kí píyo dán† pairir† n̫pax† imónin†?” Ámá wo e n̫rin† aí 31 r̫pi

osearimini, “Seyfné gfwí nñirónáraní, iniigf nñirónáraní, pí pí nerónáraní, ámá wí sñwí niseanfróná ‘Gorixomí dñf nñwíkwíroro nání rfa yariñoj?’ oseaiaiwípoyiniri omi seayí e umfeyoapaxí imóniñípí éfríxini.” osearimini.
32 Judayfrani, Gírikiyfrani, ámá Gorixoyá sÿikí imónigfáyfrani, ayí omi sñi xfdipaxí ejánayí, nene oyá sñwíyo dání ananí epaxí aí ayo óreámioapaxí imóniñípí mepa éwanigini.
33 Nioní yariñápa seyfné ení axípí éfríxini. Nioní pí pí nerfná niwanijoní nánini ayá tñi mimení “Ámá obaxíyo Gorixo yeayí uyimixemeanía nání omi dñf owíkwírpoyiniri arige nerí ayo ayá tñi umemíarfani?” nÿaiwirí ayí yayí winipaxí imóniñípini yariñári.

11

1 Nioní Kiraiso yagípí ikanijí wiariñápa seyfné ení nioní ikanijí nífríxini.

“Apixíwa miñfyo wí pánfríxini.” urijí nánirini.

2 Seyfné nioní nání íníná dñf arfá mikeamó Jisasomí xídarijwaéne yariñwápí nání nioní seaiékwíkwiyinápí xaíwí fá nixiriro yariñagfa nání yayí bi oseaimini. **3** Seyfné seaiékwíkwiyinápí xaíwí fá nixiriro aí “Rípí nání ení nijtá oimónipoyí.” nimónariní. Kiraiso ámá oxí nÿoni seayí e wimóniri oxowa xiepíwamí seayí e wimóniro Gorixo Kiraisomí seayí e wimóniri ení. **4** Ayinání oxí go go Gorixomí ríxijí nurirfnáraní, oyá xwiyfápí wfá nurókiamorfnáraní, wí miñfyo nípákínimáná

e ner̄náȳt, o xeḡt seáyt e wimóniñjom̄ — O aȳt Kiraisor̄ni. Om̄t ayá wimoar̄ni. ⁵ E ner̄t aí ap̄ix̄t gí gí miñ̄yo wí miñ̄kín̄pa nemáná Gor̄ixom̄t r̄ix̄iñ̄t nur̄r̄náran̄t, oyá xw̄iȳtáp̄t w̄tā nurókiamor̄náran̄t, í xeḡt seáyt e wimóniñjom̄ —O aȳt xeḡt xiagwor̄ni. Om̄t í ayá wimoar̄ni. Ap̄ix̄t e yariñ̄t̄wa re imóniñ̄t̄wa t̄ní x̄ixen̄t imóniñ̄jo. Íwam̄t gw̄t n̄iyir̄ná ayá xwé owin̄niñ̄t̄ d̄fá n̄ñnt̄ róáná miñ̄t wáf nero nán̄t ayá winar̄iñ̄wa t̄ní x̄ixen̄t imóniñ̄jaḡta nán̄t rariñ̄ni. ⁶ Ap̄ix̄t ḡiȳt “Miñ̄yo wí miñ̄pákín̄pa oem̄ni.” n̄iwimóniñ̄náȳt, wiḡt d̄fá n̄ñnt̄ en̄t rón̄ñ̄t̄ix̄ni. E n̄isear̄ni aí ap̄ix̄t d̄fá n̄ñnt̄ róánáȳt miñ̄t wáf nimóniñ̄t nán̄t ayá n̄iwin̄r̄náran̄t, úrapí róánáȳt wiwiá fá n̄iwer̄t nán̄t ayá n̄iwin̄r̄náran̄t, miñ̄yo wí pákín̄ñ̄t̄ix̄ni. ⁷ Aȳt r̄ip̄t nán̄t rariñ̄ni. Gor̄ixo ámá ox̄t iwam̄t̄o nim̄ix̄iñ̄t̄ n̄it̄r̄ná seáyt e xewaniñ̄óniñ̄t imóniñ̄pa wim̄ix̄iñ̄t en̄aḡt nán̄t ox̄iȳt Gor̄ixo x̄t̄o imóniñ̄pt̄ siwániñ̄t n̄iwin̄niñ̄t nán̄t om̄t r̄ix̄iñ̄t nur̄r̄náran̄t, oyá xw̄iȳtáp̄t w̄tā nurókiamor̄náran̄t, am̄ip̄t wí miñ̄yo miñ̄pán̄pa éñ̄t̄ix̄ni. E ner̄t aí ap̄ix̄tȳt wiḡt f̄wiagw̄tȳt imóniñ̄t̄ap̄t siwániñ̄t n̄iwin̄niñ̄t nán̄t aȳt Gor̄ixom̄t r̄ix̄iñ̄t nur̄r̄náran̄t, oyá xw̄iȳtáp̄t w̄tā nurókiamor̄náran̄t, am̄ip̄t wí miñ̄yo pán̄ñ̄t̄ix̄ni. ⁸ Aȳt r̄ip̄t nán̄r̄ni. En̄iná Gor̄ixo ámá ox̄t nim̄ix̄r̄ná ap̄ix̄imi dán̄t b̄t niyor̄t im̄ix̄iñ̄f̄man̄t. Ap̄ix̄t nim̄ix̄r̄ná oxom̄t dán̄t b̄t niyor̄t im̄ix̄iñ̄ñ̄t̄ni. ⁹ Ap̄ix̄imi oxo ar̄rá wiwiniñ̄giñ̄niñ̄t̄ im̄ix̄iñ̄f̄man̄t. Oweot̄, ap̄ix̄t oxom̄t ar̄rá wiwiniñ̄giñ̄niñ̄t̄ im̄ix̄iñ̄ñ̄t̄ni. ¹⁰ Aȳnán̄t “Ox̄iȳt ap̄ix̄yo seáyt e r̄fá wimóniñ̄jo?” yaiwip̄t̄t nán̄t

imóniñípi wí apixíwa miñíyo pánfríxiñi. Íwa pí pi yarigíápi añfnají siñwí wiñaxídarigfá enagí nání rariñiñi. ¹¹ E searariñagí aiwi oxí Ámínáo tñi nawini nikárinirfná “Nioní apixí mayoní nerí aí sopiñí noníri yariñáonirfní.” riñpaxí meniní. Apixí ení Ámínáo tñi nawini nikárinirfná “Oxí mayiní nerí aí sopiñí noníri yariñáinirfní.” riñpaxí meniní. ¹² Nepariní. Gorixo apixí iwamfó nimixiñírfná ayí oxíyo dání niyori imixiñírfní. E nerí aí riñpi ení nepariní. Oxí nñni apixíwa xírarigfáriñi. E nerí aí apixíraní, oxíraní, píraní, amipí niñpiñi mítkí ikiño, ayí Gorixoriní.

¹³ Sewaniñíyáne xwiyáa nioní searariñá riñpi nání dñjí niyaikiroro “Sipíríaní? Nanfríaní?” yaiwípoyí. Apixíwa amipí bi miñíyo miñpákini pa nemáná Gorixomí riñiñí nurirfnayí, “Ananí yariñoi.” riñseaimónariní? “Ananí miyariñoi.” riñseaimónariní? ¹⁴ Ámaéne negí imóniñwápimi dání siwá réniñí neainariñírni. Ámá oxí dñá sepiá xírá ejáná ayí ayá wiñipaxí imóniñi. ¹⁵ E nerí aí apixí dñá sepiá ejáná ayí dñjí niñá wiñipaxí ení. Negí imóniñwápimi dání siwá éniñí neainariñírni. Pí nání marfái, Gorixo apixíwa rití inífríxiñi dñá sepiá wiñí enagí nání sepiá ejánayí “Dñjí niñá wiñipaxí ení.” searariñiñi. ¹⁶ Ámá wí “Xwiyáa Poro rariñí riñpi nání xixewiámí ouraneyí.” niñwimónirfná riñpi urimfíñi, “None ámi xegí bi yariñwámaní. Siyílkí Jisasoyá imónigfá ami ami ñweagfáyí ení xegí bi xídarigfámaní. Ayí nioní riñapiní yariñfáriñi.”

urim̄fint̄.

“Aiwa Ámináo nán̄ díñf oneaininir̄ imixaríjwápi úrapí m̄nímepani.” uríñf nán̄ir̄int̄.

17 Seyfné Gorixom̄ yaȳ wian̄ro nán̄ awí neán̄róná nañf mimónf s̄ipípint̄ nimónir̄ yarigfá ejaḡi nán̄ ámi sekaxí r̄ip̄i n̄ir̄írná seḡ yarigfápi nán̄ weȳ n̄imearir̄ searim̄m̄éint̄.

18 Xám̄ r̄ip̄i searim̄fint̄. Nion̄ ámá wí re raríñagfá arfá wiñárin̄, “Jisasoyá s̄iyikf imónigfá Korin̄yo ñweagfáȳ Gorixom̄ yaȳ umean̄ro nán̄ awí neán̄róná nawint̄ mimónf yan̄f epayónarigfárint̄.” raríñagfá arfá n̄iwir̄ “Bí nepa e r̄íá yaríñoi?” yaiwiariñárin̄. **19** Aȳ neparint̄. “Seyfné díñf ná bñit̄ n̄imoro axfp̄int̄ m̄imónigfáyñérint̄.” nimónarint̄. Seyfné re yaiwin̄p̄írt̄ nán̄ “Negfȳ wiene Jisasom̄ xixen̄ n̄ixfdírane m̄im̄wiároariñwáéne, aȳ aner̄an̄?” yaiwin̄p̄írt̄ nán̄ xixegfnt̄ yan̄f nepayón̄ro yaríñoi. **20** Aȳináni seyfné awí neán̄róná “Aiwa Ámináo nán̄ ‘Díñf oseaininir̄ n̄ífríxint̄.’ nearíñfpi naríñwint̄.” n̄iyaiwiro aiw̄i nepa m̄inaríñoi. **21** Aȳ r̄ip̄i nán̄ir̄int̄. Awí neán̄ro aiwá n̄in̄róná n̄iyfnént̄ s̄int̄ mé aiwá xixegfnt̄ r̄íá yeaárfápi an̄fnt̄ n̄yoaro xixegfnt̄ n̄in̄ro nán̄ wiýfné agwint̄ ñweañáná wiýfné iniigf wain̄ xwap̄ n̄in̄máná papikf yarigfárint̄. **22** Pí nán̄ e yarigfárint̄? Aiwa n̄iro iniigf n̄iro epír̄íá nán̄ seḡ an̄f men̄ran̄? Jisasoyá s̄iyikf seyfné imónigfápim̄ peaȳ owiananeyin̄ri e yarigfáran̄? Séríxímeá aiwá nán̄ d̄fw̄ ikeamónarigfáyo ayá owimoaneyin̄ri e yarigfáran̄? “Poro weȳ neamearipax̄

imóniŋípi yariŋwini." r̄iseaimónarini? Oweō, ap̄i nér̄a wariŋaḡá nán̄i wí weȳ seamearimfáman̄.

Aiwá Ámináo x̄io nán̄i dīŋ̄t̄ win̄winiḡin̄i imiŋ̄iŋ̄ípi nán̄i ur̄iŋ̄t̄ nán̄ir̄i.

23 Xwiȳfá nion̄i eñíná searéwap̄iyin̄ápi ḡt̄ dīŋ̄yo dán̄i m̄isearéwap̄iyin̄áriñ̄i. Ámináo n̄réwap̄iyin̄yo dán̄i searéwap̄iyin̄ápi, aȳt̄ r̄ip̄ir̄iñ̄i. Síá Áminá Jisaso nán̄i Judaso pasá uméfyim̄ Ámináo aiwá b̄i n̄imear̄i 24 aiwá ap̄i nán̄i Gorixom̄ yaȳt̄ n̄wimáná n̄kw̄ir̄iñ̄ re r̄iŋ̄iniḡin̄i, "R̄ip̄i ḡt̄ warár̄iñ̄i. Seȳné nán̄i r̄id̄iyowán̄iŋ̄t̄ inimfápir̄iñ̄i. Soȳné nion̄i seaimfápi nán̄i dīŋ̄t̄ seainin̄á nán̄i nion̄i éapa axípi e yayířixiñ̄i." ur̄iŋ̄iniḡin̄i.

25 Awa r̄ixa aiwá n̄inimáná kapix̄t̄ iniiḡt̄ wain̄ ín̄iŋ̄t̄ wá n̄imear̄i xeḡt̄ yariŋ̄ípa axípi nemáná re r̄iŋ̄iniḡin̄i, "Gorixo xwiȳfá s̄iŋ̄t̄ 'E n̄iseaiimfáriñ̄i.' raúroaáriŋ̄ípi 'Nepa xixen̄i n̄ineaiinfárfani?' oyaiwípoyin̄íriñ̄i nion̄i n̄iperf̄ná ḡt̄ raḡt̄ púfȳt̄ iniiḡt̄ waint̄ s̄ix̄t̄ r̄iwán̄iŋ̄t̄ imóniñ̄i. Ínína soȳné iniiḡt̄ r̄iwá n̄inirfná nion̄i nán̄i dīŋ̄t̄ seainin̄á nán̄i n̄ířixiñ̄i." ur̄iŋ̄iniḡin̄i. 26 Seȳné o r̄iŋ̄ípi nero aiwá ap̄i n̄iro iniiḡt̄ awá n̄iro neriŋ̄ípm̄i dán̄i o ámi weapin̄fe nán̄i wář réniŋ̄t̄ n̄ira warigfáriñ̄i, "Ámináo nene nán̄i r̄ixa neapein̄íriñ̄i." Éniŋ̄t̄ n̄ira warigfáriñ̄i.

"Ámináoyá aiwápi ḡiȳné úrapí n̄inirfná xwiȳfá meáriñ̄ipax̄t̄ yariŋ̄oi." ur̄iŋ̄t̄ nán̄ir̄i.

27 Ámá ḡiyf xámí pírániñf dñjf m̄yaikiró Ámínáo ayá winipaxf imóniñfpí ero aiwárani, iniigfraní, xfo nání dñjf winiñi nánipí úrapí níro nerónayf, warápi tñni ragípí tñni xórórñiñf nero nání xwiyfá meárinipaxf imóniñoi. **28** Ayinání ámá woxí woxí, “Nañf imóniñfpí rífa yariñini? Sípí imóniñfpí rífa yariñini?” n̄yaiwiri yariñf niga nútsáná aiwá apí tñni iniigf awá tñni xe nífrinxini. **29** Ayí rípí nánirini. Ámá aiwá apí tñni iniigf awá tñni nñnirfná “Ámínáo xegí warápimi dání neaiiñf enjagí nání rífa naríñini?” m̄yaiwipa nerñayf, ayí xwiyfá meárinaniro nání naríñagfá nání rariñini. **30** Sa mfkí apimí dání segí obaxf wí s̄imixí nero n̄yipé nimóniri ero wí ríxa píyf ero egíarini. **31** Nene xámí negí yariñwápi nání yariñf niga nurane “Nañf rífa yariñini? Sípí rífa yariñini?” n̄yaiwirane dñjf pírániñf nimixinimáná aiwá apí nñnirane sñhwiríyf, Kiraiso xwiyfá bñ nñneameáriri siyikí neareámíñri ejtmani. **32** E nerí aí agwí ríná Ámínáo xwiyfá nñneameáririñá ríwéná nene ámá xfomí mixdarigfáyo tñni nawíni xwiyfá umeárimigñirí ríxa xwiyfá nñneameáriri siyikí neareaarini. **33** Ayinání gí nírixímeáyfne, aiwá nioní seararíñapí naniro nerímeánirfná axíná nawíni pírániñf onaneyiníri ríwíyo rémoarigfáyf nání weníñf nerí ñwearíni. **34** Seyfne aiwá apí nñniróná úrapí nero xwiyfá meárinipríxiníri segíyf wí agwí ejí miweáníñánayf sñi mibipa neróná wigí anjwámí dání aiwá nífrinxini. Aiwá apí nání xwiyfá bñ sñi níweñagí aí ámi nñseaímeárñá searimíarini.

12

“Kwíyípimi dání epaxí imónigfápi bì bì imóniní. ” uríñf nániriní.

¹ Gí nírixímeáyíné, seyíné payí nearo Goríxo xegí kwíyípí sítixí seamímonípimi dání e e epaxí imónífríxíníri seaimíxíñf seyíné yariñf nigfápi nání “Seyíné xe majfá nero oépoyí.” mìnimonariní. ² Seyíné síní Goríxomí mítixfdípa neróná seaigfápi nání níjíá imóníñoi. Ámáyá mimóní ñwfá imóníñfyo —Ayí xwíyíá bì rípaxí mimóníñfyriní. Ayo oxídfípoyiníri yapí pí pí seaieptsíáná seyíné nepaxiníri xídagfápi nání níjíá imóníñoi. ³ Ayinání “Seyíné níjíá re oimónípoyí.” nimónariní. Ámá wí Goríxoyá kwíyípimi dání nírirírná wí re rípaxí meniní, “Jisaso xewaníñjo roapíkíníñoriní.” rípaxí meniní. Ámá wí Goríxoyá kwíyípimi dání mítiri pa nerfnayí, “Jisaso negí Ámínáoriní.” ení wí rípaxí meniní.

⁴ Kwíyípimi dání e e epaxí imónífríxíníri sítixí umímoaríñfpi xíxegfni imóníñagí aiwí kwíyí axípí ná bíní imóníñfpmí dániní yariñfáriní. ⁵ E neríñfyo dání ámáyo seáyí e e wífríxíníri Ámínáo wimíxaríñfpi xíxegfni enagí aiwí Ámínáo, ayí ná woní axoriní. ⁶ Ananí nepaxí imónigfápi xíxegfni imóníñagí aiwí Goríxo, ayí ná woní e e epaxí imónífríxíníri ejí sítixí weámíxaríñfriñi. ⁷ E neríñf aiwí o ámá xítoyá imónigfá níñí xíxe arírá inífríxíníri wominí wominí xegí kwíyíyo dání epaxí imóníñfpi bì bì yaní wiariñfriñi. ⁸ Bì bì yaní níwirírná ámá wo kwíyípimi dání

xe dīñf émí saímí n̄imori ámáyo pírániñf uripaxí oimónirí wirí wo kwíyí axípimi dání xe nijfá seáyi e nimónirí pírániñf uréwapiyipaxí oimónirí wirí ⁹ ámi wo kwíyí axípimi dání xe dīñf ayá wí onikwíronirí wirí ámi wo kwíyí axípimi dání xe ení sifxí neánirí ámá simixí yariğfáyo pírániñf owimixinirí wirí ¹⁰ ámi womí emimí epaxí oimónirí wirí ámi womí xíoyá xwíyfá wíá urókiamopaxí oimónirí wirí ámi womí ámá wí kwíyí bimí dání rariñagfá arfá n̄iwirfná adadí n̄iwirí “Ayí kwíyí apimi dání rfa rariñof?” yaiwipaxí oimónirí wirí ámi wo ámá gwí wirí wirí xwíyfá mfkí apí apimi dání ananí rípaxí oimónirí wirí ámi womí xwíyfá mfkí apí apimi dání arfá n̄iwirí yanf umeaipaxí oimónirí wirí yariñfriní. ¹¹ Gorixo ámá wíyí wíyo yanf xixegfní e e n̄iwia nurí aiwí kwíyí axí ná bimí dániní e e epaxí imónífrixinirí n̄wimixirfná womí pípí owimínirfná apí wiariñfriní. Ámi womí pípí owimínirfná apí wiariñfriní.

“Obaxene imóniñagwi aiwí wará ná bínñiñf imóniñwini.” uríñf nániriní.

¹² Ámáyá wará ná bíní enagí aiwí nápimí dání wé s̄ikwf amípí xixegfní bí bí imóniní. Warápimí dání amípí xixegfní bí bí imóniñfyí níni obaxí imóniñagi aiwí nápí ná bíniriní. Ámá Kiraisoyá s̄iyikfpí imónigfáyí ámá warápi tñí ríramiñfyí imónipaxfriní. ¹³ Ayí rípí nániriní. Nene – Wiene Judayeneraní, wiene Girikiyyeneraní, wiene xináíwanéníñf nimónirane omiñf wiariñwaéneraní, wiene áxeñwarí m̄neainí

negf dñjf tñni emeariñwaéneraní, —Nñnenení ení kwiyf axfpimí dániní sÿyikf ná bñni imónaní nání wayf neameairo kwiyf axfpiní neaaíntrí ejf eñagí nání rariñiní. ¹⁴ Nene nijfá re imóniñwini. Ámá warápi, ayf ná bñni mimónf sÿkwfraní, wérani, mñjfraní, xixegfní bñ bñ imóniní. ¹⁵ Sÿkwú xwiyfá rípaxf nimónirí re ránayf, “Niúní wéúni mimóniñagí nání nápiyá bñnimaní.” ránayf, “ ‘Nápimí dání bñ imóniñfpimaní.’ yaiwipaxfriní.” ríseaimónarini? Oweoí. ¹⁶ Arfána ení re ránayf, “Niñnaní sÿnwfyíni menjagí nání nápiyá bñnimaní.” ránayf, “ ‘Nápimí dání bñ imóniñfpimaní.’ yaiwipaxfriní.” ríseaimónarini? Oweoí. ¹⁷ Nápí nñni sÿnwfní ejánayf, aríge nerí arfá epaxfriní? Nápí nípini arfáni ejánayf, aríge nerí dñjf weánipaxfriní? ¹⁸ Nápí, ayf axfpí ná bñni mimóniní. Sÿnwfraní, arfáraní, apí apí e nimóga úwiniñgini. Goríxo xfo wimóniñpa dñjf neyírorí nimixíri tñjfriní. ¹⁹ Warápimi dání amípí sÿkwfraní, wérani, xixegfní imóniñpa mimónf axf ná bñni nimónirfnayf, warápi aríge imónipaxfriní? Oweoí, e nerfnayf, wará xegf imóniñpa bñ imónipaxf meniní. ²⁰ Negf wará imóniñfpí, ayf rípíriní. Warápimi dání amípí xixegfní wérani, sÿkwfraní, imóniñfpí ayf obaxf aiwí warápi, ayf ná bñniriní. ²¹ Sÿnwfyi xwiyfá rípaxf nimónimáná wéumí wí re urípaxf meniní, “Ná sanf mñnirápariñúxt, pí nání júxt tñni nawní imónimfíní? Niñyini ananí niñgípí nyweapaxfyiní.” urípaxf meniní. Mñjfyi ení sÿkwumí wí re urípaxf meniní,

“Ná saŋf míñirápariŋúxi, pí nánf júxí tñi nawínf ɻweámñiñ? Niñyínf ananf nígþpi ɻweapaxfýíntrin. urípaxf menin. ²² Oweot, pí pí nápimf dánf imóniñf “Enf meániñfþpirfan?” yaiwiariŋwápf menjánayf, omiñf amipí nene nápimf dánf yariŋwápf nípikwini epaxf menin. ²³ Nápimf dánf imóniñf “Naŋf onímiápf imóniñfþpirin.” yaiwiariŋwáyf nene ananf pírániñf okiyfá meariŋwárin. Nápimf dánf imóniñf siŋanf mímepaxf imóniñfýf pírániñf rítf yariŋwárin. ²⁴ E nerf aí pí pí nápimf dánf imóniñf “Awiaxf imóniñfþpirfan?” yaiwiariŋwápf, ayf rítf mepaxf imóniñfagf nánf wí e yariŋwáman. Goríxo ámá warápf nimixíri pí pí nápimf dánf enípf níŋwíráriŋfriná “Naŋf onímiápf imónin.” yaiwiariŋwápf seáyf e imóniñfniŋiníri ɻwíráriŋfrin. ²⁵ Nápimf dánf imóniñfýf midimidánf mímearónipa ero xíxe pírániñf meniro epírfá nánf e ɻwíráriŋfrin. ²⁶ Nápimf dánf imóniñf bí rfnif wináná nápimf dánf imóniñf nípifn rfnif wináraríŋfrin. Bí imóniñfþpimf yayf uméáná nípifn dñif nífá níwiga waríŋfrin.

²⁷ Kiraisoyá sìyikþpi imónigfáyfne oyá warápfniñf imóniro wiýfénf wiýfénf oyá nápimf dánf sìkwíniñftran, wéniñftran, xíxegfni imóniro enof. ²⁸ Goríxo ámá xíoyá sìyikþpi imónigfáyf xíxegfni bí bí nimóga úfríxíniři rípeanfriñ. Wí wáf wurímeiarígfyáf imóniro wí xewaniñoyá xwíyfápf wfá urókiamoarígfyáf imóniro wí uréwápfyarígfyáf imóniro epírfá nánf rípeanfriñ. Xíráni xíráni imóniñf apí apí

nírfpeámáná ámi wí emímí epírúa nání imóniro wí s̄imixí yarigfáyo nañí wimixipírúa nání imóniro wí díwí ikeamónarigfáyo arírá wipírúa nání imóniro wí pí pí omiñí yarigfáyo mepírúa nání imóniro wí ámá gwí wírúa wírúa xwíyfá mfkí apí apimi dání rípírúa nání imóniro epírúa nání rípeañfriní. ²⁹ Nní wáf wurímeiarigfáyí rimóniñoi? Nní wíá rókiamoarigfáyí rimóniñoi? Nní uréwapiyarigfáyí rimóniñoi? Nní emímí yarigfáyí rimóniñoi? ³⁰ Nní s̄imixíyo nañí imixipírúa nání rimóniñoi? Nní gwí wírúa wírúa xwíyfá mfkí apí apimi dání rípírúa nání rimóniñoi? Nní xwíyfá mfkí apí apimi dání rarigfápí yaní umeaipírúa nání rimóniñoi? Oweoí. ³¹ E nisearíri aí seyfné woxiní woxiní, “Goríxo ámá e e epaxí imónífríxiníri kwíyfpimi dání s̄ixí umímoaríñí apí apí enagí aí sa seayí e imóniñípi oimónimíni.” níyaiwiri s̄ímí xeadípéñífríxiní.

13

“Ámáyo nepa díñí s̄ipí níwirfná rípi rípi yarigfárini.” uríñí náníriní.

“Aríge nerí Goríxo wimónaríñípi tñí xixení yaníréwini?” niseaimónirfná epírúa nání áwaní bí osearimíni.

¹ Nioní gwí wírúa wírúa xwíyfá mfkí ámároní, aníñajfraní, rarigfápimi dání ananí rípaxí nimónirí aí ámáyo díñí s̄ipí m̄wipa nerfnayí, surfmá nírarári berí ikaxí nírífna yaiwíníñí yáraríñípáníñí imónimíni. Soní udáfá xámí m̄iñwíráripa nemáná eááná raríñípáníñí ení

imónimíñi. ² Nioní xwiytá Gorixoyápi wíá rókiamopaxí imóniri amípí níñi o éimigíniri ejwípeáriñj ínímí imóniñjípí nání niójá imóniri amípí níñi áma “Ayí apí ríá imóniní?” níyaiwiro niójá imónigrápi nání niójá imóniri nerí aí ámáyo díñj sípí miwipa nerfnáyí, surímá imónimíñi. Nioní Gorixomí díñj ejí neániri níwíkwíroriñjípmí dání “Dfwí ripixí ná jíte uí.” urípaxí nimóniri aiwí ámáyo díñj sípí miwipa nerfnáyí, surímá imónimíñi. ³ Nioní gí iyíá fá amípí yanjí nímerí uyípeayíyo níwirí aí ámáyo díñj sípí miwipa nerfnáyí, wí nanjí nimixipaxí meniní. Negí womí pikianíro yarfná niaiwomi wáripíri nání re nuríri aí, “Nioní fá níñixíriro ríá níwioárípoyí.” nuríri aí ámáyo díñj sípí miwipa nerfnáyí, nioní éapí wí nanjí nimixipaxí mimóniní.

⁴ Ámá wíniyo díñjí sipi níwirítná pípi marfáti, rípi yarigfárini. Sipi wíniyí wífápi apaxí mé pírí umamoarigfámaní. Ayá nurimixíri nañjí imóniñjípíni wíiarigfárini. Wíniyo sipi díñjí wíwiaiwiarigfámaní. Wíniyo díñjí sipi wiariñfáyí wiwaníñjyí míxí meakfniníro wárixá imóníro ⁵ uyñnít wilkáriro yarigfámaní. Amípi neneni aríge nerí neaímeanírfeníñjóñíri mepa ero apaxí mé símí ríñiñjí míwinípa ero fwí wíniyí wilkáríápi nání símí xwanjwí níkwóními memepa ero yarigfárini. ⁶ Nípíkwíñi mimóniñjí yarigfápi nání díñjí niñá míwiní wé róniñjí imóniñjí yarigfápi nání díñjí niñá winarinjírini. ⁷ Ámá wíniyo díñjí sipi wiariñfáyí pí pi wímeááná “Xe oneaímeaní.” yaiwiro díñjí wilkwíroarigfápi wí

píni m̄wiáripa ero am̄ipí n̄ní Gorixo n̄wiirfná nání d̄ijf nikw̄moro n̄wearo pí pí s̄ipí imónifná wímeááná xwámamí wiros yarigfáriñi.

8 Ámáyo d̄ijf s̄ipí wiariñwápi ná r̄wíyo aí wí anipá imónifná menagi nání anifná t̄á xiripaxíriñi. E nerí aiwí Gorixoyá kwíyfpimi dání wíá rókiamopaxí imónifná wíapíraní, xwíyfá m̄fkí apí apimí dání r̄paxí imónifná wíapíraní, pí pí n̄ijfá imónifná wíapíraní, apí n̄ipiní anipá imónifnáriñi. **9** Nioní searariñápi nání áwaní b̄i osearimini. Agwí ríná nene Gorixoyá kwíyfpimi dání n̄ijfá imónifná wíapí sa b̄iní b̄iní imónifná. Oyá xwíyfá wíá rókiamooriñwápi n̄ipiní marfáti, b̄iní b̄iní rókiamooriñwáriñi. **10** E nerifná aiwí Kiraiso n̄weapíri amipí Gorixo éimigfíri yariñfpí r̄ixa yóí imónáná agwí ríná nene b̄iní b̄iní imónifná wíapí anipá imónifnáriñi. **11** Nioní searariñápi niaíwí t̄ní r̄framifná oemini. Eníná nioní s̄iní niaíwí nimónifná niaíwí rarigfápa xwíyfá axípí r̄iri niaíwí yaiwiariñfápa axípí yaiwiri niaíwí d̄ijf moarigfápa axípí mori nétsáná aí r̄ixa amínáoní nimónifná niaíwí yariñfápi s̄iní t̄á m̄ixirí píni wiariñfáriñi. **12** Agwí nene Gorixo éimigfíri yariñfpí nání n̄ijfá b̄iní b̄iní imónifná wíapí xixfeá s̄fá yikinifná dání nene s̄ifná n̄ipkwíni mainenariñwápi t̄ní r̄framifná oemini. Agwí ríná xixfeáyo s̄imifmanfí rojagí n̄iwíñirane aiwí r̄wéná nepa o t̄ní xixfení s̄imifmanfíyo s̄ifná ainenanfáriñi. Agwí ríná nene b̄iní b̄iní n̄ijfá nimónifná aí r̄wéná x̄o nene nání xixfení n̄ijfá imónifná wíapí nene ení x̄o nání n̄ijfá imónanfáriñi. **13** E nerifná aiwí agwí

ríná Gorixom† dñj† wíkwírorane o neaiinfápí nán† dñj† ikwímorane wíniyo dñj† sípí wirane yaríñwá biaú b† ap† aníñjní imónñfápírín†. Biaú b† ap† b† seáy† e imónñjfp†, ay† ámáyo dñj† sípí wiariñwápírín†.

14

Kwíyfpimi dán† epax† imónñjfp† nán† ámi b† uríñj† nánirín†.

¹ Seyíné “Ámáyo dñj† sípí owianey†.” níyaiwiro aníñj† miní xídfírixin†. E nero aí Gorixo ap† ap† e imónñfríxin† kwíyfpimi dán† seaimixaríñfp† “Ap† ap† oimónaney†.” níyaiwiro símí níxeadfpén†ro aiw† ná bñ† ay† oyá xwíyáfá ámáyo wíá urókiamopax† imónipfr† nán† anjpax† símí xeadfpénñfríxin†. ² Ay† ríp† nán† seararíñin†. Ámá gíy† gíy† gwí wírf wírf wíri xwíyáfá mfk† wíniy† majáfá imónigfápimi dán† nírírfnáy†, ay† ámáyo muraríñoi. Wíniy† xwíyáfá mfk† ap† nán† majáfá imónñjagfá nán† Gorixom†n† nurír† kwíyfpimi dán† yumíi imónñjfp† raríñoi. ³ E ner† aí gíy† gíy† xwíyáfá Gorixoyápi wíá nírókiamorónáy†, ay† ríapimi dán† ámáyo síkfk† womixiro en† ríremix† wiros dñj† wíá wókimixiro epaxfp† urarigfárin†. ⁴ Ámá xwíyáfá mfk† xeg† wíyo dán† raríñ† go go, ay† xewaniñjo síkfk† omixnarin†. Ámá Gorixoyá xwíyfp† wíá rókiamoariñ† go go, ay† Gorixo wimónariñfp† urífpimi dán† Jisasoyá sýikfp† imónigfáyo síkfk† womixaríñfrin†. ⁵ Nion† “Seyíné níyfnén† xwíyáfá mfk† b† bim† dán† orípoy†.” nínimónfr† aiw† aga anjpax†

ayá wí nimónarīñ̄pi, ayí rípírīn̄. “Gorixoyá xwiyápi wíá orókiamópoyí.” nimónarīn̄. Ayí rípí nánirīn̄. Wíá rókiamoarīñ̄ go go Jisasoyá siyikípi imónigfáyo nuriríná xío urípim̄ dán̄ síkfkí niwomixíri nán̄ xwiyá mfkí xeḡ wíyo dán̄ rariñ̄ go gomi seayí e wimóniñ̄aḡ nán̄ rariñ̄in̄. Xwiyá mfkí xeḡ wíyo dán̄ rariñ̄ go go ráná ámá wo niwiápñ̄imearí Jisasoyá siyikípi imónigfá wíniyo o rípim̄ dán̄ síkfkí owomixin̄ri yan̄f numeairíná en̄ ananirīn̄.

6 Gí nírixímeáyíné, rípí nán̄ pírániñ̄ diñ̄ mópoyí. Nion̄ seyíné tñ̄f e nán̄ níbirí xwiyá mfkí wíyo dán̄ nisearirínayí, “Apí wí nañ̄ neaimixipaxí imónin̄.” ríseaimónarīn̄? Oweoí. Nion̄ xwiyá Gorixo wíá nínókimixíri níriñ̄pi mísearipa nerínárani, níjtá o nán̄ nion̄ imónin̄á bi mísaripa nerínárani, xwiyá oyápi bi wíá mísarókiamopa nerínárani, bi mísaréwapíyipa nerínárani, sa xwiyá mfkí wíyo dán̄ niseara nurínayí, aríge nerí nañ̄ wí seaiimfárīn̄? Oweoí, wí e epaxímaní.

7 Diñ̄ mayí imóniñ̄pi, pékákfrani, gitáran̄, ayí axípi imónin̄. Yaiwínin̄ níyáriñ̄ nípíkwíñ̄ irí mítrépepa nerínayí, ámá aríge “Ayí apí ríá raríñ̄?” yaiwipaxírīn̄? Ámá kwíyípim̄ dán̄ xwiyá mfkí wíyo dán̄ en̄ níriñ̄nayí, ámá aríá miwiarigfáyí aríge nerí “Ayí apí ríá raríñ̄?” yaiwipaxí imónin̄? **8** Ámá míxf nán̄ awí rojo xowienjom̄ dán̄ ríaiwá oríníri píramí nípíkwíñ̄ mepa nerínayí, ámá giyí “Míxf nán̄ ríaiwá iyí ríráoi?” níyaiwiro éwaikí tñ̄ni nikfníñ̄ tñ̄ni aríkipaxírīn̄? Oweoí,

pírámí nípíkwini mepa nerfnayí, wí e epaxí meniní. ⁹ Seyné ení ámá wíyo kwíyípimi dání xwíyíá mfkí xegí wíyo dání nurírnayí, ámá arfá seaiarigfáyí aríge nero “Apí nání ríá nearariñoi?” niyaiwiro níjtá imónipaxfriní? Oweot, seyné urarigfápi mímiajwí upaxí imóniní. ¹⁰ Ayí nepariní. Xwítá rírimí xwíyíá mfkí xixegíní tñjí rarigfápi obaxí imóniní. Xwíyíá bí mfkí mayí imóninjímani. Níni mfkí tñjí imóniní. ¹¹ E nerí aí ámá wo xwíyíá mfkí nioní majfá imóninjípimi dání raríngagí arfá níwirína “Émáyí worfaní?” yaiwimfíni. Xto ení nioní arfá mìwiariñagí nínanírná “Émáyí worfaní?” niaiwiniñoi. ¹² Seyné Goríxo apí apí imónífríxiníri kwíyípimi dání sítí seamímoaríñípi “Oimónaneyí.” niyaiwiro sítí níxeadípéníro yarigfáyíne imóninjagía nání pí pí neróná rípi értíxiní. Kwíyípimi dání epaxí imóninjwápimi dání Jisasoyá sítíkí imóninjwaéne ení sítíkí omixinípaxí imóninjípi oyaneyiníro ayá wí néra úrtíxiní.

¹³ Ayinání segíyí wo kwíyípimi dání xwíyíá mfkí seyné majfá imónigfápimi dání nísearírnayí, arfá mìwiariñgíyíne yaní seameaiminíri nání Goríxomí ríxíñí uríwíñigini. ¹⁴ Ayí rípi nání seararíñini. Nioní gí ámá arfá niarigfíe dání xwíyíá mfkí xegí bimí dání Goríxomí ríxíñí nurírná gí díñí aí tñi murí sa manípámí dání nurírnayí, “Apí ourimíni.” niyaiwiri murípa éá enagí nání nioní ríápi bí naní mìniiariní. ¹⁵ Ayinání nioní pí emíniréini? Nioní Goríxomí ríxíñí nurírnáraní,

sonj̄ n̄ir̄ir̄ om̄ yaȳ numer̄náran̄, xw̄iȳtá m̄fk̄ b̄i bim̄ dán̄ man̄pá t̄ní nur̄ir̄ aí “Aȳ ap̄ r̄fa urariñj̄in̄?” n̄iyaiwir̄ ḡ d̄nj̄ t̄ní en̄ nawín̄ ur̄t̄m̄iḡin̄. **16** Seȳné e mepa nero Gorixom̄ yaȳ n̄iwir̄ná d̄nj̄ t̄ní nawín̄ mur̄ xw̄iȳtá m̄fk̄ b̄i bim̄, seȳné maj̄ápim̄ dán̄in̄ nur̄ir̄náȳ, áma s̄ip̄fá imóniḡfá seȳné t̄ní nawín̄ awí eánariḡfáȳ ar̄ge nero “Aȳ r̄áp̄ xixen̄ e imóníw̄in̄iḡin̄.” riþaxír̄in̄? Oweō, xw̄iȳtá m̄fk̄ seȳné rar̄iḡáp̄ ar̄fá m̄iþipaxf̄ nimóniro nán̄ wí e riþaxf̄ men̄in̄. **17** Seȳné e ner̄náȳ, Gorixom̄ pírániñ̄ yaȳ n̄iwiro aiw̄ wínyo s̄fk̄k̄ m̄iwomix̄ udud̄ in̄ wiþararíñaḡfá nán̄ searariñj̄in̄. **18** Seȳné kwíȳpim̄ dán̄ xw̄iȳtá m̄fk̄ wíyo dán̄ ayá wí n̄ir̄ro aí nion̄ en̄ kwíȳpim̄ dán̄ xw̄iȳtá m̄fk̄ b̄i bim̄ dán̄ seaȳ e n̄iseamúror̄ nán̄ Gorixom̄ yaȳ wiariñjár̄in̄. **19** E nimónir̄ aí Jisasoyá s̄iyik̄ imóniḡfá b̄i t̄ní ner̄imeánir̄ wiḡ ar̄fá eḡe dán̄ xw̄iȳtá m̄fk̄ b̄i bim̄ dán̄ nur̄ir̄ná “fá m̄iropaxf̄ imóniñ̄fp̄ our̄im̄in̄.” m̄inimónar̄in̄. Oweō, “Poro ip̄ r̄neáiw̄ap̄iyar̄in̄?” oyaiwípoyin̄ir̄ sa “Xw̄iȳtá m̄fk̄ nion̄ n̄ij̄t̄ imóniñjápim̄ dán̄ nur̄ir̄ ‘Aȳ ap̄ r̄fa urariñj̄in̄?’ yaiwim̄fp̄ árf̄n̄ our̄im̄in̄.” nimónar̄in̄. “E ner̄ná seaȳ e imóniñ̄fp̄ yariñj̄in̄.” nimónar̄in̄.

20 Ḡ n̄irixf̄meáȳné, seȳné niaíw̄ on̄imiá d̄nj̄ m̄imaxir̄ipa époȳ. E n̄isearir̄ aí niaíw̄ p̄topia f̄w̄ oyaneyin̄ro s̄in̄ d̄nj̄ m̄imoariḡfápa seȳné en̄ axíp̄ imónípoȳ. E nero d̄nj̄ n̄imor̄ná áminá yapi mófr̄ixin̄. **21** Isíreriȳ ar̄fá m̄iþiaríñaḡfá nán̄ Gorixo áma wí e dán̄f̄ȳ m̄ix̄ n̄imeámi n̄ib̄iro xw̄ir̄f̄a wiþixéfr̄ixin̄ir̄

r̄iñfp̄i nán̄i ñw̄i ikax̄ eán̄iñfyo re n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄i,
 “ ‘Gorixon̄i ámá m̄fk̄ wí e dán̄fyf̄yá xw̄iyf̄á
 m̄fk̄ bi t̄n̄i ámá t̄fy ur̄ir̄i wí e dán̄fyf̄yá
 mañ̄p̄im̄ dán̄i ur̄ir̄i em̄fa en̄aḡi aiw̄i nion̄i
 wí ar̄f̄á nip̄ir̄fáman̄i.’ Ámináoni e rariñin̄i.”
 n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄i. ²² Ayináni nene re yaiwiñw̄in̄i,
 “Gorixoyá kw̄iyf̄pim̄ dán̄i xw̄iyf̄á m̄fk̄ nene
 majfá nimónir̄i aí rariñwápi, aȳ ámá om̄i r̄ixa
 dñ̄if̄ w̄ikw̄iroarigf̄á w̄iniyf̄ ar̄f̄á n̄ineairóná óf̄
 nikár̄in̄iro ‘Aȳ en̄i eán̄iñf̄ Gorixoyápim̄ dán̄i
 r̄fa yariñoi?’ oyaiwípoyin̄ir̄i mimónin̄i. Sa
 om̄i dñ̄if̄ m̄iw̄ikw̄iroarigf̄áȳ óf̄ nikár̄in̄iro ‘Aȳ
 en̄i eán̄iñf̄ Gorixoyápim̄ dán̄i r̄fa yariñoi?’ oy-
 aiwípoyin̄ir̄i imónin̄i.” yaiwiñw̄in̄i. E ner̄i
 aí oyá xw̄iyf̄ápi, nene w̄iá urókiamoañ̄iñwápi,
 aȳ ámá x̄tom̄i dñ̄if̄ m̄iw̄ikw̄iroarigf̄áȳ ar̄f̄á
 n̄ineairóná “En̄i eán̄iñf̄ Gorixoyápim̄ dán̄i r̄fa
 rariñoi?” oyaiwípoyin̄ir̄i mimónin̄i. Sa x̄tom̄i
 dñ̄if̄ w̄ikw̄iroarigf̄áȳ e oyaiwípoyin̄ir̄i imónin̄i.
²³ Ayináni ámá Jisasoyá s̄iyik̄ imónigf̄áȳné awí
 neán̄iróná niȳinéni xw̄iyf̄á m̄fk̄ seȳné majfá
 bi bim̄i dán̄i n̄ira war̄ná ámá s̄ip̄f̄á imónigf̄áȳ
 wíran̄i, ámá s̄in̄i Gorixom̄i dñ̄if̄ m̄iw̄ikw̄iroḡf̄áȳ
 wíran̄i, n̄iseaimearo n̄iñwearóná “Ámá t̄iyf̄ xóxw̄i
 yariñf̄áȳ men̄iran̄i?” r̄ip̄ir̄fáriñi. ²⁴ Seȳné wí
 e mepa nero niȳinéni xw̄iyf̄á Gorixoyápi w̄iá
 n̄irókiamóá war̄ná ámá s̄ip̄f̄á imónigf̄áȳ wíran̄i,
 ámá s̄in̄i Gorixom̄i dñ̄if̄ m̄iw̄ikw̄iroḡf̄áȳ wíran̄i,
 n̄iseaimearo n̄iñwearóná seȳné rariñf̄á n̄ip̄im̄in̄i
 dán̄i “Íw̄i awa rariñf̄ápi miyariñwaénerf̄ani?”
 niyaiwiro wair̄if̄ in̄iro “Ap̄i nene nán̄i en̄i
 r̄fa rariñoi?” niyaiwiro ayá m̄iñj̄m̄iñf̄ roro

nemáná ²⁵ sipi imóniñf wigípi yumtí egíápi nání waropárí nero miñf xwíáyo níkwíróniro Gorixomí yayí numero “Nepariní. Gorixo seyíné dñíf seakíkayoní.” rípífríráriní.

Gorixomí yayí umeaníro nání nerímeániróná epaxípi nání uríñf nániriní.

²⁶ Gí nírixímeáyíné, pí oyaneyiníri nearariní? Seyíné awí neániróná woxí soñf searéwapíyiní nání imóniri woxí xwíyáfá bí searéwapíyiní nání imóniri woxí xwíyáfá Gorixo wíá wókimixíípi bí seariní nání imóniri woxí xwíyáfá mfkí bí bimí dání bí seariní nání imóniri woxí xwíyáfá mfkí bí bimí dání ríñíípi bí yanf seameainí nání imóniri nerí aí nípíni nerfná Jisasoyá siyikí imónigfáyíné síkfkí omíxinípíri nání érírixiní.

²⁷ Segíyí wí “Xwíyáfá mfkí bimí dání ouraneyí.” níwimónirfná obaxowa xe onearípoyiníri sínwí miwínípaní. Waúniraní, waú woraní, ayí apániriní. Axíná nawíní orípoyiníri sínwí miwínípaní. Wo xámí nírimáná wo ríwíyo ríwíninginí. E yarfná wo yanf seameaíwíniginí.

²⁸ Ámá wo xwíyáfá yanf seameaipaxí menjánayí, xwíyáfá mfkí apí apimi dání rarígítawa Jisasoyá siyikí imónigfáyínéyá aríá egíe dání mañfpá tñí sínjání mítipa nero wigí dñíyo dání Gorixo tñí nawíní íními ríñíríxiní. ²⁹ Awí neániróná segí xwíyáfá Gorixoyápi wíá rókiamoarígítayí waúraní, waú woraní, awa xe xwíyáfá searíríxiní. Rixa searáná wínyí o nepa kwíyípmi dání ríá raríñíri píá nímero mí ómíxííríxiní. ³⁰ E nerí aí segíyí wo éf níñwearí wíá rókiamoaríñf womí aríá wiarná Gorixo xwíyáfá bí wíá wókimixánayí, o xwíyáfá

api áwaŋt searinti nánit dao xámít rarijo píni wiáríwiniginti. ³¹ Nionti searariŋápi nixídıróná seyíné niyínéni njíjtá imóniro enj rírémitxí iníro epírúa nánit woxi woxi ananit wíá nírókiamoa upaxí imóniŋoit. ³²⁻³³ Nene njíjtáranit. Gorixo yaiwínijf yariŋomani. “Xwíytá níxeayiri nerí orípoyi.” mítwimónf “Nítíwayírori orípoyi.” wimónariŋagi nánit wíá rókiamoarigfáwa kwíyípimi dánit rókiamopaxí imóniŋípi tñi úrapí mítír pírániŋf díŋf fá níxíritro rífríxinti.

Gorixoyá sìyikf imóniŋfá wí e wí e ñweagfá nínti yariŋgápa ³⁴ sìyikf oyá Koriníyo ñweagfáyíné eni awí neáníróná apíxíwa xwíytá wí mítipa oépoyi. Awí neáníranéná apíxíwa xe xwíytá onearípoyiníri sìŋwí mítwiniŋpa yariŋwá enaŋi nánit raríŋinti. Nwt ikaxí eáníŋfyo dánit ríniŋfpa oxoyíné sìmaŋwýóniŋf seauríntífríxinti. ³⁵ Íwa Jisasoyá sìyikf imóniŋfáyí awí eáníŋfe dánit xwíytá níríríná ayá winípaxí yariŋagfá nánit wínt wínt “Apí nánit njíjtá oimóniminti.” níwimóniríná anj xíxegfínyo dánit oxomi yariŋf wíwíniŋinti. ³⁶ Seyíné seáyi e seáyi e mimónipani. “Xwíytá Gorixoyápi nene tíaminti mítíkf imóniŋwaénerinti.” ríyaiwinariŋoit? “Xwíytá oyápi Koriníyo ñweaŋwaéneni tíaminti ríniŋfrinti.” ríseaimónarinti?

³⁷ Ámá goxi goxi “Nionti Gorixoyá xwíytápi wíá rókiamoaríŋá wonírini.” níyaiwinírínáranit, “Oyá kwíyí sìxí nímímonípimi dánit e epaxí nimónirí yariŋáonírini.” níyaiwinírínáranit, xwíytá nionti nírírí eaariŋá rípí nánit díŋf re yaiwíríxinti, “Poro sekaxí Ámínáo urífpimi dánit

ría níriri eanífraní?" yaiwífrixini. ³⁸ Ámá go go e miyaiwipa yariñagí níwínirfnayí, seyfné ení "O nepa Gorixoyá wíá rókiamoaríñí wo meníñí." yaiwífrixini. ³⁹ Ayináni gí nírrixímeáyfné, Gorixoyá xwiyfá wíá orókiamoaneyiníri símí xeadípéniro oyá kwíyf tñi xwiyfá mfkí bí bimí dání seyfné rarigfápi pírf mírakinípa ero éfrixini. ⁴⁰ E nero aí Gorixomí yayí umeaníro nání awí neániróná pí pí seyfné yarigfápi nípini nítíwayrororo píráñíñí éfrixini.

15

Jisaso nípémáná xwáripáyo dání wiápñímeanípí nánirini.

¹ Gí nírrixímeáyfné, xwiyfá yayí neainaríñí nioní wáf searíñápi —Apí seyfné aríá níñirfná "Neparíñí." níyaiwiro díñí níwíkwíroro íktá xwfá aí tñi nerfná síkfkí noníri roaríñípa seyfné ení axípi xwiyfá apí tñi síkfkí noníri rogíapírini. Apí nání dirírfí oseaimíñí. ² Seyfné nioní wáf searíñápi aníñí miní xaíwf fá níxira nurónayí, Gorixo apimí dání yeáyí seayimíxemeaníráriñí. Seyfné síní xaíwf fá ríxíriñof? E mepa nerfnayí, suríma wíkwíropaxfríñí. ³ Nioní wáf nísearírfná xwiyfá xíráni xíráni imóníñí searíñápi —Apí nioní ení ejíná aríá wiñápiríñí. Apí, ayí rípírini. Kiraiso nání ejíná Bíkwíyo dání níríníri eáníñípa o nene fwí yariñwápi yokwarímí neaiiníá nání níperí ⁴ xwfá níweyárímáná ejáná Bíkwíyo dání "O níwíápñímeaníráriñí." níríníri eáníñípa sítá wíyaú wíyi nórímáná ejáná Gorixoyá díñí tñi

wiápñimeanjinigini. ⁵ Niwiápñimeámo Pitaomi siñáni nurónapíri ríwíyo xegí wiepisinjí wé wúkaú síkwí waú awamí siñáni urónapíñinigini. ⁶ E nemáná ámi ríwíyo xíomí díñjí wíkwírogfáyí —Ayí 500 apimí wiárí mûrogtáyíriní. Nioní payí rípi eaariñá ríná wíni wíni ríxa nípero aiwí náyí siñi ñweajoí. Apimí ná wínáni axíná siñáni urónapíñinigini. ⁷ E nemáná ríwíyo xegí xogwáo Jemisomi siñáni nurónapimáná wáfí wurímeiarígftá nowamíni ení siñáni urónapíñinigini. ⁸ E néisáná nioní —Nioní apíxíwa niaiwí níxíriróná kwíyí wiárígftáyí woníñijí imóniñjáoníriní. Nioní awamí aga ríwí náyo yoparípi siñáni nimóniñjíngini. ⁹ Ayí rípi nání raríñini. Nioní ámá Goríxoyá siyíkí imónigftáyo xeaníñjí wíkáragáoni ejagí nání wáfí wurímeiaríñwá nígí wíá níwamíni siyikwíñijí imóniñjáoní, ayí nioníriní. Goríxoyá siyíkí imónigftáyo xeaníñjí wíkáragá ejagí nání nepa “Wáfí wurímeiaríñjí imóniñjí woxíñi.” níripxí meníni. ¹⁰ E nerí aí Goríxo wá níñiwianíri niñípimí dání agwí ríná nioní imóniñjápi imóniñjíni. O wá níwianíñípí surítmá níwianíñímani. Oweotí, nioní aníñí miní nerí nání wáfí wurímeiaríñwá nígí wíamí mûroñáriñi. E nerí aí niñwaníñjoni ejí eáníñípimí dání nerí mûroñámani. Nioní ejápi sa Goríxo wá níwianíñípimí dání ejá ejagí nání raríñini. ¹¹ Ayíñáni seyíne awamí wigí manjíyo dání arfá níwiríñáraní, nioníyáyo dání arfá níñiríñáraní, wáfí nínonení searariñwá seyíne díñjí wíkwírogfápi, ná bñí ayí apíriní.

*“Ríwéná pegfáyí nání wiápñimeapífrárini.”
urínjí nánirini.*

12 None wáf niseariríná “Kiraiso Gorixoyá dñjyo dání wiápñimeanjnígini.” seararijwá eñagí nání segíyí wí dñjí aríge nýaiwiro “Pegfáyí ámi síní nero wí wiápñimeapífrá menini.” rarigfárini? 13 Ayí rarigfápa ámá pegfáyí nepa mìwiápñimeapa nerónayí, “Kiraiso aí Gorixoyá dñjí tñí wiápñimeanjímani.” ranigini. 14 Kiraiso Gorixoyá dñjí tñí mìwiápñimeapa nerí sínwiriyí, xwíyíá none wáf seararijwápi ná mayí imóniri seyfne dñjí wíkwíroarígfápi ná mayí imóniri epaxfrini. 15 Sípí imóniñí apí yaníri eñwá aí ámi bi ripí ámá yapí rarigfáyí yapí imónaniri eñwáriñí. None “Gorixoyá dñjyo dání Kiraiso wiápñimeanjírini.” xeñwí raníri eñwá eñagí nání “Yapí rarigfáyí yapí imóniñwíñí.” ripaxfrini. Pegfáyí nepa Gorixoyá dñjyo dání mìwiápñimeapa nerónayí, “Kiraiso ení Gorixoyá dñjí tñí wiápñimeanjímani.” ripaxfrini. 16 Ayí ripí nání raríñini. Ámá pegfáyí Gorixoyá dñjí tñí mìwiápñimeapa nerónayí, “Kiraiso aí wí wiápñimeanjímani.” ranigini. 17 Kiraiso Gorixoyá dñjí tñí mìwiápñimeapa nerí sínwiriyí, seyfne dñjí wíkwírogfápi sínwá wíkwíroro segí fwí yarigfápi nání síní xwíyíá meárinipaxí imóniro yaníro egfáriñí. 18 Ámá Kiraisomí dñjí níwíkwíroárimáná pegfáyí ení rixa aníñíni anínaníro egfáriñí. 19 Nene re nýaiwirane, “Nene nípémáná eñáná Kiraiso wí arírá neainíñíamani. Sa xwfá rírimíni emearína

Kiraiso arirá neaininfriní." E niyaiwirane omíní dínjí nikwímoranénayí, ámá íkfníñí sítí wipaxí imóníñí níyoní nání nene anjipaxí neaipaxfriní. Ayí Kiraiso nepa xwáripáyo dání miwiápñimeapa ení ejánayí nání rariñini.

²⁰ Nioní e nisearirí aiwí Kiraiso níperi weñímí dání Gorixoyá dínjí tñí wiápñimeanfriní. O ámá rixa pegfáyí nání xámí níwiápñimearíná omíníñyo aiwá níwákwíní wí xámí miarigfápáníñí wiápñimeanfriní. ²¹ Ayí rípi nání seararíñini. Ámá wo sítí yagípimí dání ámaéne pearíñwáriní. E yaríñwápa ámá ámi wo ejípimí dání ení wiápñimeanfriní. ²² Nínenení Adamo tñí ikáriñiñwaéne imóníñagwí nání pearíñwáriní. E yaríñwápa Kiraiso tñí ikáriñiñwaéne neperane aiwí ámi sítí nerane wiápñimeanfrá ení nání rariñini. ²³ Wiápñimeapfríayí wigí imónáná wiápñimeapfríaríní. Kiraiso aiwá níwákwíní wíñíñí xámí wiápñimeanfriní. Omí dání ríwíyo xío weapáná xegí imónigfáyí wiápñimeapfríaríní. ²⁴ O ámi anínamí dání níweapíríná amípí nene tñíñí ríná imóníñípi yoparípi imóninfriní. Íná anínañfraní, ámáraní, omí manjí pírí wiaíkiarigfá giyí giyí, ení eánigfáyí imóníro néní tígíayíñíñí imóníro menjweagfáyí imóníro egfáyó anípá níwimiximáná ámá xíoyá xwioxfíyo mímeamí nerí umenjweanfáyí xano Gorixomí sítímanjwíyóníñí wuríñípíri wiinfáriní. ²⁵ Ayí rípi nání rariñini. Gorixo ámá Kiraiso tñí sítí tñí inarigfáyó xopírará níwirí íkwiañwí xegí sítíkwí ikwiárinfránáníñí wimixiyiníe nání

mixí ináyí nimóníri menjweaníráriní. Bíkwíyo apí nání e níríníri eáníñagí nání raríñiní.

²⁶ Símí tíni inarígíí yoparí anípá imixiníápi, ayí píyí nene pearíñwápíriní. ²⁷ Bíkwíyo bí rípi xíxení níríníri eáníni, “Goríxo amípí níni omí símañwýóníñí wimixíyiñfriní.” níríníri eáníñagí aí ananí re yaiwipaxfriní, “Amípí níniyí ríñíñíptí, ayí amípí níni Kiraisomí símañwýóníñí oimóníri wimixíyiño ení nání míríníni.” yaiwipaxfriní. ²⁸ Amípí nípíni xewaxomí símañwýóníñí yeáyí wuríñíñána o díñí re nímorí eníráriní, “Gí ápo Goríxo amípí níyoní ámáyoraní, amípíyoraní, seáyí e níwimóníri oumenjweaníri xewaníñoní amípí nípíni símañwýóníñí nimixíyiñomí símañwýóníñí yeáyí owuríñímíni.” nímorí e eníráriní.

²⁹ “Ámá pegfáyí wiápñímeapíráriní.” seararíñwápi nepa mimóníñánayí, pí nání wiyíne segí pegfá wíñíyo nañí owimíxaneyíñiro ámi wayí meaarígíráriní? “Pegfáyí wí wiápñímeapírámaní.” rarígíápi nepa imóníñánayí, pegfá wíñíyo nañí rípi oimíxaneyíñiro neróná pí nañípí owianeyíñiro epaxfriní? Oweoí, sa surítmá epaxfriní. ³⁰ “Pegfáyí wiápñímeapíráriní.” raríñwápi nepa mimóníñánayí, pí nání Jisasoyá wáí wurímeiaríñwáone yoí mayí imónaníri yariñwini? ³¹ Gí nírixímeáyíne, síá ayí ayo nemerína “Nioní nípémíáoníriní.” yaiwinaríñápi símí e nítiními emearíñáriní. E seararíñagí aí “Xewaníño seáyí e nimóníri

rarin̄i.” m̄niaiwipan̄i. Seyñé negí Ám̄iná Kiraisi Jisaso tñi an̄ ikáriñjwaéne nimónirane nán̄ nion̄ mix̄ n̄imeakíñiri “Nipémíáonírini.” yaiwinaríñápi s̄im̄ e n̄itínim̄ emearíñini.” searariñini. ³² “Pegfáyí wiápñimeapfráriñi.” raríñwápi nepa mimóniñjánayí, nion̄ pí nán̄ an̄ Epesasíyí ríñiñfpim̄ n̄iñwearfná xwíyá Gorixoyápi arfkí wáf urímemíñiri nán̄ yoí mayí nimóniri ámá wí sidí iñí ríromí yariñípániñí yariñfáyí tñi nawíni mix̄ iníñáriñi? Pípi nan̄ oniiníri e ejáriñi? E nerí aí pegfáyí nepa miwiápñimeapa nerfnayí, ámá wíñiyí re raríñápa, “Apaxí mé pearíñwaéne ejaḡi nán̄ amípi wí nán̄ ‘Aríge oyaneyí?’ miyaiwí sa maiwí iniiḡi n̄irane aiwá n̄irane oyaneyí.” raríñápa nion̄ ení axípi e rípaxíriñi. ³³ E nerí aí ámá yapí oneaiepisípoyiníri s̄iñwí miwíñipan̄i. Ámá ríá kiroaríñfáyí tñiñ níkumixíñiro nawíni nemerónayí, seyñé nan̄ yariñfápi pírí níseawiaíkiro s̄ipí imóniñfpí yapí seaiepisípírixiníri searariñini. ³⁴ Seyñé xaxá yariñfápi píni níwiárímáná pírániñí díñí nímoró segí fwí yariñfápi ení píni wiárírixiní. Segíyí wí nepa Gorixo nán̄ díñí m̄imojoí. Ayináni ayá seainpaxípi ríñiñi.

*“Pegfáyí niwiápñimearóná wará ámi xegí bi
niními wiápñimeapfráriñi.” uríñí náníriñi.*

³⁵ Ámá wí yariñí re nipfráoí, “Ámá pegfáyí ámi aríge nero wiápñimeapfráriñi? Wará ámi ḡm̄iní ḡipi niními wiápñimeapfráriñi?” n̄iráná ³⁶ re uríñmiḡini, “Maj̄majfá ikáriñaríñá

tiyfne, ‘Aiwá siyf wiároarifwáyf urf nerf mifpiéropa nerfnayf, nerápifri niyapipaxfrin. ríseaimónarin? Oweot, xamif urf nerf nifpiérómáná ríwfyo nerápifri yapariffrin.’ urfimigint. ³⁷ Siyf seyfne wiároarifápif witf siyfran, ámif xegf wíran, niwiáróa nurfnayf, rixa nerápifri niyapimáná imónifpi wiároarifaráni? Oweot, siyf anipápi wiároarifaráni. ³⁸ Seyfne siyf anipápi wiároarifagfa aí Goríxo “Apif nerápifri oyapini.” yaiwiariñfpi tñi xixen nerápifri yapariffrin. Siyf apif apif xegf iwfran, enfran, apif tñi xixen imónifpi xixegfin apif yapif pfá orixiniri imixarinfrin. ³⁹ Wará nñifn axípif minifni. Ámá wará xegf enif bif inifni. Nanwf wará xegf enif bif inifni. Inf wará xegf enif bif inifni. Peyf wará xegf enif bif inifni. ⁴⁰ Amifpi añañnamif dñyf pfá ríxiñfyf tñi xwfárimif dñyf pfá ríxiñfyf tñi nñanif enif dñyf mópoyf. Awiaxf amifpi añañnamif dñyf pfá ríxiñfyf imónifpi xegf bif imónin. Awiaxf amifpi xwfárimif dñyf pfá ríxiñfyf xegf bif imónin. Sogwf wfá ókiariñfpi xegf bif imónin. Emá wfá ókiariñfpi xegf bif imónin. Sinf nñifnyf enif wfá ókiariñfyf axípif mimónin. Xegf bif xegf bif imónin.

⁴² Ámá pegfayf niwiápfñimearóná wará inipírfápif nionif niira warifápfnif imónin. Wará agwi ríná ninfrane ñweajwápi —Apif urf epaxf imónifpirin. Apif xwfá weyárafiwá enagi aí urf mepaxf imónifpi ninimáná wiápfñimeanfwárin. ⁴³ Wará nene xwfá

weyárariñwápi, ayí sítí imóniñagí aí siñí niními wiápñimeanñwápi, ayí aga awiaxí imóniñípíríní. Wará xwfá weyárariñwápi ení meáníñípí imóniñagí aí siñí niními wiápñimeanñwápi ení eáníñí imóniñípíríní. **44** Wará nene xwfá weyárariñwápi xwfá týo dání imóniñagí aí siñí niními wiápñimeanñwápi, ayí añínamí dání kwiyípiyá wará imóniñí.

Wará xwfá týo dání imóniñípí enagí nání re yaiwipaxíríní, “Añínamí dání kwiyípiyá wará imóniñípí ení ría wení?” yaiwipaxíríní. **45** Bíkwíyo dání apí tñí xixení imóniñí rípí ríñiñagí nání rariñíñí. “Ámá iwamfó imóniñí Adamomí Goríxo nimixíríná dñíñ sítí umímoní enagí nání o dñíñ tñíñ wo nimóniñí siñí wagíríní.” ríñiñagí aí Adamomí ríwíyo imóniñjo —O Kiraisoríní. O ámáyo dñíñ níyimíñípí sítí umímoní nání kwiyí imóniñjoríní. **46** E nerí aí añínamí dání kwiyípiyá wará xámí imónaríñwámáni. Wará xwfá rírímí dánípí nimóniñmáná ríwíyo añínamí dání imóniñípí inanñwáriñí. **47** Ámá Goríxo iwamfó imixtñíjo xwfá tñí imixtñí enagí nání xegí wará xwfárimí dání inaríñwápi imónagfríní. E nerí aí ámá ríwíyo imóniñjo —O Kiraisoríní. O wará añínamí dání imóniñípí imóniñíríní. **48** Xwfá týo ñwearigfá gíyí wará ámá xwfá tñí imixtñíjo inagípa inarigfáriñí. Añínamí ñwearigfá gíyí wará ámá añínamí dájo iníñípa axípí inarigfáriñí. **49** Ayínáni dñíñ re oyaiwianeyí, “Agwí nene wará ámá xwfá tñí imixtñíjo inagípa ríxa ninírane nání ríwéná wará

ámá aŋínamí dáŋo iniŋípa inaníwáríni.” oyaiwianeyí.

50 Gí nírixímeáyíne, rípi osearimíni. Ámá wará íkíá iwfí wínáníŋí mimóní síní gíwí tñi ení tñi nene imóníŋwápi Gorixoyá xwioxíyo wiŋweapaxí meníni. Negí wará urí epaxí imóníŋípi amípi urí mepaxípi tñí e wiŋweapaxí mimóníni.

51-52 Nioní rariŋápi nání ududí ríseainaríni? Ai, nioní yumíi xwiyáá Gorixoyápi áwaní bí osearimíni. Gorixomí díŋí wíkwíroaríŋwaéne nínenení mipepa nerane aí pékákí yoparípi ráná síní mé ápiawí norími xíri yariŋípa nínenení ámí wará xegí bí imónaníwáríni. Pékákí ráná pegfáyí wará urí mepaxí imóníŋípi niními wiápñimearo síní síní wiŋweaníŋwaéne wará xegí bí inírane yaníwáríni. **53** Ayí rípi seararíni. Íná negí wará urí epaxí imóníŋípi síní aníŋí miní axípi imónipaxímani. Urí mepaxí imóníŋípi íkíkí iníntári. Íná negí wará nipepaxí imóníŋípi síní aníŋí miní axípi imónipaxímani. Mipepaxí imóníŋípi íkíkí iníntári. **54** Negí wará píyí erí urí erí epaxí imóníŋípi xegí bí nimóníri píyí erí urí erí mepaxí imóníŋípi ríxa íkíkí ináná Bikwíyo dání re níriníri eáníŋípi tñi xíxení imóníntári, “Píyípíyí ríniŋípi ríxa anípá imíxíni. Ríxa xopírárá wíni.” **55** Xwiyáá axí ámí wí e eáníŋí rípi ení xíxení imóníntári, “Píyí rípíxíni, ‘Síní ámáyo xopírárá wípaxípíni.’ rísimónaríni? Oweotí, síní e wí epaxípíxi meníni. Píyí rípíxíni, ‘Ámáyo píkími nání síní sidíŋí opaxípíni.’ rísimónaríni?”

Oweo†, sín† e wí epaxípíxi† menin†.” Íná nán† e níriñirí eáninjípí tñí en† xixen† imóninfrin†. ⁵⁶ Iwí ámaéne yariñwápim† dán† Piyípí sidinjníñí nor† neapíkipaxí imónin†. Pípim† dán† marfá†, nene Gorixoyá ñwí ikaxí ríñinjípim† níwiaíkirfná fwí yariñwárin†. Ayinán† “Piyípí ñwí ikaxí ríñinjípim† dán† en† eáninjí nimónirí áma píkipaxí imóninjípirin†.” ⁵⁷ rípaxírini†. Ener† aí Gorixom† yayí owianey†. O negí Ámíná Jisas† Kiraiso neaiinjípim† dán† Piyípim† xopírárá† wipaxí neaimixiñfrin†. ⁵⁸ Ayinán† gí nírixímeáyfné, dñípí wíkwírogfápi xaíwfíá níxíriróná b† éf mímixeánipa éfríxin†. Ámínáom† nuxfdíróná rífwí nírfkwínirí yarigfápi wí surfmá imóninfa menjag† nán† “Nene x†o ‘E éfríxin†.’ ríñípí b† onimiápi nerfnay†, ay† apánirin†.” mísseaimón† aninjí min† xwapí ayá wí éfríxin†.

16

Nígwí ámá Gorixoyá wíniyo nán† awí eaarigfápi nán† urinjí nánirin†.

¹ Agwí seyfné pay† nearo “Ámá Gorixoyá imónigfá Judia píropenisfyo ñweagfáyo nígwí wianfwá nán† awí eaariñwini†.” nírigfápi nán† b† osearimín†. Nion† Jisasoyá sifyikí imónigfá Garesia píropenisfyo wí e wí e ñweagfáyo “Nígwí awí eámeámí nerfná apí éfríxin†. Apí éfríxin†.” uréwapíyinjápi seyfné en† axípí nero re éfríxin†. ² Nion† rixa seyfné tñípí e níseaimearí ñweajáná seyfné nígwí ámi wí awí eámeámí mepa epírfa nán† Sadé ay† ayo

awí neániróná woxiñi woxiñi omiñjí néfasáná nìgwí meáfápi tñi yamijiyí nítiróná pírániñjí xegí wí e yómiñjí tífríxíñi. ³ Ríwéná nioní seyíné tfe níremoróná ámá seyíné re níyaiwiyo rípeáfáyo, “Nìgwí rípi ananí Jerusaremí nání nímeámi upaxfyírini.” níyaiwiyo rípeáfáyo payí wí nearí wiowárimíráriñi. ⁴ E nerí aí “Ayí tñi nuríná ananiríñi.” nimónánayí, nioní ayí tñi waníwáriñi.

“Ríwéná seyíné tíamini bimíráriñi.” urijí nániríñi.

⁵ Ríwíyo nioní Masedonia píropenisíyo imaní níbíri seaíménapímíráriñi. “Masedonia píropenisí tñijímini xámí útimigíñi.” nimónaríñagi nání raríñiñi. ⁶ Imaní níbíri níseaíménapímáná seyíné tñi ayá wí onímiápi ñweámíráfaní? Emá rawírawá imeamíkwí yariñípi nípimíñi seyíné tñi ñweámíráfaní? Nioní majíráriñi. Sa seyíné tñi níñweámoní ámi gíminiñi “Oumíñi.” nínimóniríñá seyíné nioní óf e díñj sìxí níga umíá nání niapowáriþíríráriñi. ⁷ Ayí rípi nání raríñiñi. Nioní “Agwí sìñwí níseaga oseamúróminí.” mínimónaríñi. “Seyíné tñi ayá wí ñweátmigíñi.” nínimóniri díñj e ikwímoñá enagí nání raríñiñi. Ámináo xe éwíñigíñiri sìñwí nínaniríñayí, e emíráriñi. ⁸ E nerí aiwí síá Judayene Pedikosiyí ríñiñíyi imóníe nání Epesasíyo re ñweámíráriñi. ⁹ Pí nání maríáti, nioní yariñápi nání píri makímfí nianíro yariñíá obaxí enagí aiwí Goríxo ámá ayá wí xíó nání díñj wíkwíropíri nání ouréwapíyiníri ówanjíñiñí níkwiñíráriñi.

10 Timotio niseaímeárínáyí, nioní Ámínáo nání nemeri uréwapíyaríñápa o ení axípi uréwapíyaríñí enjagí nání seyíné tñí nijwearíná ayá sítwí muropa eníá nání pírániñí wéyo uméfríxíñí. **11** Segíyí wí Timotiomí xe peayí owianípoyíñíri siñwí miwíñípa éfríxíñí. O tñí níríxímeá imónigfáyí wí tñí nawíni nioní tñíñí re nání bítírúa nání weníñí nerí ñweanagí nání o “Ámá tí nañí níniro niowáráo.” yaiwíwíñigíñíri seyíné omí pírániñí wéyo nímerá nuro nioní tñíñí e nání bítíra nání wírénapífríxíñí.

12 Negí níríxímeá imóniñí Aporoso nání xwíyíá rípíríní. Nioní negí níríxímeá wí seyíné tíamíni nurowárénapíríná omí ení rírémixí ayá wí wíagí aiwí o “Ríná seyíné tñíñí e nání obímíni.” miwimónaríñíni. E nerí aí “Seyíné tíamíni bítaxí imóniñíni.” níwimóniríná bítíráriní.

Yoparípi nuríríná uríngípi náníríní.

13 Seyíné pírániñí awíníñí ñwearo díñí wíkwírogfápí xáiwí tá xíríro díñí sítí íniro ení eániro éfríxíñí. **14** E neróná pí pí seyíné yarígfápí ámáyo díñí sítí níwiríñíyo dání éfríxíñí.

15 Gí níríxímeáyíné, nioní ení rírémixí bítípí oseaimíni. Sítepanasepówa nání seyíné níjíráriní. Ámá Gírikí píropenísíyo dánígyí epówa aiwá níwákwíní miarígfápí Jisasomí xámí díñí níwíkwíroro uxídígíepówaríní. Wigí díñíyo dání “Ámá Goríxoyá imónigfáyo arírá owianeyí.” yaiwigfápí nání sítí e nítíñíro yarígfíepówaríní. **16** Seyíné ámá éníñí imónigfáyo yeáyí níwuríñíro ámá ayí tñí níkumíxíñíro ríwí nírkwínímáná

Gor̄ixoyá imónigfáyo ar̄rá wiariḡfá ḡyo en̄ yeáyí wur̄nífrixin̄.

¹⁷ S̄itepanaso t̄ní Potunetaso t̄ní Akaikaso t̄ní awa nion̄ t̄ñf e nán̄ n̄ibiro seyfne n̄ibiro m̄niipaxf imónifp̄i ar̄rá níagfá nán̄ nion̄ dñf niáfá ninar̄in̄. ¹⁸ Awa nion̄ dñf s̄ixf n̄imímoró seyfne en̄ dñf s̄ixf seamímoró éagfá nán̄ seáyí e imónigfáwa iwa r̄fanir̄i s̄in̄wí mí wómixfpoysi. ¹⁹ Jisasoyá s̄iyikf imónigfá Eisia p̄tropenifstyo dáñfyí yayí seawárénapariñoi. Akwirao t̄ní xiepí P̄irisiraí t̄ní ayaú eḡ añfyo dán̄ Jisasoyá s̄iyikfp̄i imónigfá awí eánarigfáyí t̄ní nawín̄ yayí n̄iseawárénapir̄iná seyfne en̄ Ám̄ináo t̄ní nawín̄ ikárinigfáyfne en̄agfá nán̄ yayí bi on̄imiáp̄i m̄iseawárénapariñoi. ²⁰ Neḡ n̄irixfmeá re dáñfyí n̄ní en̄ yayí seawárénapariñoi. Sewanifhyfne yayí nin̄róná x̄xe yayí óf eáninfpoysi.

²¹ Xám̄i neáḡa uñfp̄i ámá wo nion̄ raríná eáí aiwí agwí nion̄ Poroni ḡf wé t̄ní yayí n̄iseawárénapiri r̄wamifñf r̄ip̄i nearí wfrénapariñin̄. ²² Ámá ḡiyí ḡiyí Ám̄ináom̄ dñf s̄ixf muyipa nerfnayí, xe oroapikínfpoysi. “Ám̄ináo r̄ixa oweapin̄.” nimónarin̄. ²³ “Ám̄iná Jisaso wá seawianfwinigfñi.” nimónarin̄. ²⁴ Kiraisi Jisaso t̄ní nawín̄ ikárinifwáéne en̄aḡ nán̄ n̄iyfñení dñf s̄ixf n̄iseaya úñmifgñi. “E éñmifgñi.” nimónarin̄.

Xwiyá Gorixoyá Siñipirini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini
copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051